

הבינלאומי

תמצית דוחות כספיים
ליום 30 בספטמבר 2024

למפקדים

תוכן העניינים

4	דוח הדירקטוריון וההנהלה
6	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
15	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
38	סקירת הסיכונים
61	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים
62	בקורות ונהלים
63	הצהרת המנכ"ל
64	הצהרת החשבונאי הראשי
65	דוחות כספיים
147	ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספח
148	ממשל תאגידי
151	פרטים נוספים
161	נספח

דוח הדירקטוריון וההנהלה

6	סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
6	תיאור פעילות קבוצת הבנק
6	דירוג הבנק על ידי חברות דירוג
7	מידע צופה פני עתיד
8	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים
9	הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
10	השפעת מלחמת "חרבות ברזל"
13	יעדים ואסטרטגיה
15	הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
15	מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
19	התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
23	המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
32	מגזרי הפעילות הפיקוחיים
37	חברות מוחזקות עיקריות
38	סקירת הסיכונים
38	תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
40	סיכון אשראי
56	סיכון שוק
59	סיכון נזילות
60	סיכונים אחרים
61	מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים
62	בקורות ונהלים

רשימת לוחות

8	מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים	1
11	פרטים לגבי הטבות במסגרת ההתמודדות עם המלחמה	2
18	התפתחות ההכנסות מרבית, נטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	3
19	תמצית דוח רווח והפסד	4
20	הרכב הרווח המימוני, נטו	5
20	נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית	6
21	פרטים לגבי ההוצאות בגין הפסדי אשראי	7
21	התפלגות ההכנסות מעמלות	8
22	פירוט ההוצאות התפעוליות והאחרות	9
23	התפתחות בסעיפי המאזן העיקריים	10
23	התפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים	11
24	נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	12
24	אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	13
24	התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק	14
25	החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצת הבנק	15
25	הרכב תיק ניירות הערך	16
25	התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים	17
26	פירוט המקורות לציטוים המחירים המשמשים לקביעת השווי ההוגן של ניירות הערך	18
26	פירוט אגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח לפי מדינות/יבשות	19
26	פירוט אגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי לפי ענפי משק	20
27	התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים	21
27	פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	22
29	הון והלימות ההון	23
30	יחס הון כולל יחס הון עצמי רובד 1 של חברה בת משמעותית	24
31	פרטים בדבר דיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2022	25
32	סך ההכנסות לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	26
32	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים	27
33	נתונים עיקריים אודות מגזרים עסקיים - פעילות בישראל	28
35	נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל	29
40	איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי	30
43	סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק	31
46	חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים	32
47	חשיפות עיקריות למדינות זרות	33
48	היקף ההלוואות לדירור	34
49	נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדירור בבנק לפי מגזרי הצמדה	35
50	התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל	36
54	התפלגות סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל	37
55	התפלגות איכות האשראי בענף הבינוי והנדל"ן בישראל	38
55	אינדיקטורים עיקריים של תיק האשראי בענף הבינוי והנדל"ן בישראל	39
56	ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים	40
58	תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי הצמדה	41
58	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים	42
58	תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד	43
58	ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים	44
59	יחס כיסוי הנזילות	45
59	יחס מימון יציב נטו	46
60	יתרת סך הפקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות	47

דוח הדירקטוריון והנהלה ליום 30 בספטמבר 2024

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 24 בנובמבר 2024, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים, הבלתי מבוקרים, של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") וחברות מוחזקות שלו (להלן ביחד - "קבוצת הבנק"), ליום 30 בספטמבר 2024.

סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

תאור פעילות קבוצת הבנק

קבוצת הבנק ממשיכה לשים דגש על חדשנות וטכנולוגיה, תוך הבנה, שעולם הבנקאות המודרנית מושתת על שילוב של בנקאות מתקדמת המותאמת לצרכי הלקוח, עם יכולת דיגיטלית מובילה.

פעילותה העסקית של קבוצת הבנק מתמקדת במספר מישורים עיקריים:

- תיווך פיננסי בין מפקידים ללווים, העומד ביסודה של הבנקאות המסחרית. ההכנסות מפעילות זו מקבלות את ביטויין בהכנסות רבית, נטו ומהוות את מקור הרווח העיקרי של הקבוצה.
- שירותים פיננסיים ובנקאיים מניבי עמלות, במגוון רחב של פעילויות, בתחומי ניירות הערך, מטבע חוץ, סחר בינלאומי, שירותי מידע, כרטיסי אשראי, מכשירים פיננסיים נגזרים וכיו"ב.
- ייעוץ השקעות וייעוץ פנסיוני.
- השקעת כספי הנוסטרו של הבנק וניהול סיכונים שוק ונדיליות.
- שירותי תפעול בנקאיים לשוק ההון.
- שירותי נאמנות לגופים מוסדיים באמצעות החברה לנאמנות.

הבנק פועל באמצעות שלוש חטיבות עסקיות עיקריות:

- החטיבה העסקית המרכזת את מכלול הפעילות מול לקוחות עסקיים גדולים (corporate) ומסחריים (middle market), לרבות תחום האשראי מול לקוחות עסקיים ומוסדיים הפעילים בשוק ההון.
 - החטיבה הבנקאית המספקת באמצעות הסניפים והסניף הדיגיטלי (סניף Me) שירותי בנקאות למגזר משקי הבית, הבנקאות הפרטית ולעסקים קטנים. במסגרת זו, פועלים גם סניפי יובנק המתמחים בבנקאות פרטית וסניפי אוצר החייל, המתמחים במתן שירותים ללקוחות קמעונאיים ומסחריים, בדגש על עובדי וגמלאי מערכת הביטחון. בנוסף, במסגרת מערך פאג"י, פועלים סניפים המתמחים במגזר הדתי והחרדי.
 - חטיבת נכסי לקוחות המרכזת את מכלול הפעילות בתחומי שוק ההון, הכספים והמט"ח עם הלקוחות הפרטיים, העסקיים, המוסדיים ופעילי שוק ההון. במסגרת החטיבה פועלים חדרי העסקאות בניירות ערך, במט"ח ובפקדונות וכן מערכי ייעוץ ההשקעות, הייעוץ הפנסיוני ומרכזי ההשקעות. כמו כן, החטיבה ממונה על פעילות חברות בנות בתחומים משיקים - החברה לנאמנות והחברה לניהול תיקים.
- בנוסף לבנק, כוללת הקבוצה גם את בנק מסד, המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

דירוג הבנק על ידי חברות דירוג

ביום 9 באוקטובר 2024, אישרה סוכנות S&P מעלות את דירוג המנפיק של הבנק בדירוג ilAAA\Negative ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג ilAA-, בדומה לדירוג ארבעת הבנקים הגדולים האחרים בישראל.

ביום 1 באוקטובר 2024, הורידה סוכנות הדירוג הבינלאומית Moody's את דירוג פקדונות הבנק במט"ח ובמטבע מקומי לטווח ארוך, לרמה של Baa1, ובמקביל השאירה את אופק הדירוג של הבנק במצב שלילי, וזאת בהמשך לביצוע מהלך דומה לדירוג האשראי של מדינת ישראל. בעקבות הורדת הדירוג, דירוג חמשת הבנקים הגדולים בישראל, ובתוכם הבנק, זהה לדירוג מדינת ישראל.

ביום 12 באוגוסט 2024, אישרה סוכנות "מידרוג" את הערכת האיתנות הפיננסית הפנימית של הבנק בדירוג aa2.il, את פקדונות הבנק לזמן קצר בדירוג P-1.il, את הפקדונות לזמן ארוך והחוב הבכיר של הבנק בדירוג Aaa.il אופק יציב ואת כתבי ההתחייבות הנדחים בעלי מנגנון לספיגת הפסדים בדירוג Aa3.il(hyb) אופק יציב.

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות ההערכות. לעניין זה, ראה גם ההסתייגות בפרק השפעת מלחמת "חרבות ברזל" להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "יעד", "תחזית", "הערכה", "אומדן", "תרחיש", "חזוי", "צפוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "יכול", "יתכן", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר עשויים שלא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי כתוצאה, בין היתר, מהגורמים המפורטים לעיל או כתוצאה מהתממשות אחד או יותר מגורמי הסיכון המפורטים בפרק סקירת הסיכונים להלן.

המידע המוצג בדוח זה נסמך, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר ונתוני בנק ישראל וכן על מידע פומבי שנמסר על ידי גורמים שונים, הפעילים והקשורים לשוקי ההון והכספים, או כאלה המשפיעים על שווקים אלה.

מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים

יחסים פיננסיים עיקריים			לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר	
			2023	2023	2024
					באחוזים
מדדי ביצוע עיקריים					
תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾			19.7	20.5	19.4
תשואת הרווח הנקי לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾			1.06	1.10	1.05
יחס הון עצמי רובד 1			11.35	10.84	11.41
יחס המינוף			5.26	5.30	5.17
יחס כיסוי הנזילות			156	142	171
יחס מימון יציב נטו			146	138	142
יחס סך ההכנסות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾			3.2	3.3	2.9
יחס הכנסות רבית, נטו לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾			2.4	2.5	2.1
יחס עמלות לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾			0.7	0.7	0.7
יחס יעילות			43.5	43.6	44.5
מדדי איכות אשראי עיקריים					
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור			1.36	1.25	1.29
שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי ⁽²⁾ מיתרת האשראי לציבור			1.50	1.37	1.41
שיעור חובות לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור			0.60	0.49	0.57
שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור לא צובר			234.5	263.8	230.5
שיעור מחיקות חשבונאיות, נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾			0.03	-	(0.06)
שיעור הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾			0.42	0.38	(0.06)
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד					
			לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר		2023
			2024		
			במיליוני ש"ח		
רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק			1,673	1,798	
הכנסות רבית, נטו			3,820	3,601	
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי			336	(51)	
הכנסות שאינן מרבית			1,216	1,436	
מזה: עמלות			1,131	1,123	
הוצאות תפעוליות ואחרות			2,197	2,240	
מזה: משכורות והוצאות נלוות			1,353	1,302	
רווח נקי בסיסי למניה בת 0.05 ש"ח (בש"ח)			16.67	17.92	
נתונים עיקריים מהמאזן					
			2023	30 בספטמבר 2023	30 בספטמבר 2024
			31 בדצמבר 2023		במיליוני ש"ח
סך כל הנכסים			221,593	210,673	242,512
מזה: מזומנים ופקדונות בבנקים			68,866	61,659	81,440
ניירות ערך			26,985	22,043	28,860
אשראי לציבור, נטו			117,622	118,577	124,749
סך כל ההתחייבויות			208,947	198,542	228,823
מזה: פקדונות הציבור			191,125	181,274	212,907
פקדונות מבנקים			4,314	3,824	2,631
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים			4,767	4,751	4,474
הון המיוחס לבעלי מניות הבנק			12,071	11,583	13,066
נתונים נוספים					
			2023	30 בספטמבר 2023	30 בספטמבר 2024
			31 בדצמבר 2023		
מחיר מניה (באגורות)			14,990	16,360	15,410
דיבידנד למניה (באגורות)			795	706	739

(1) מחושב על בסיס שנתי.

(2) לרבות הפרשה בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים.

הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

פעילותה של קבוצת הבנק מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים שבהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפים ולווים); סיכוני שוק, כאשר העיקרי שבהם הינו סיכון הרבית; סיכוני נזילות; סיכונים תפעוליים, לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע; סיכון ציות ואיסור הלבנת הון; סיכון אסטרטגיה; סיכון מוניטין; סיכון משפטי; סיכון חקיקה ורגולציה וסיכון מודל.

כל הסיכונים המהותיים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל.

במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים. מידע נוסף מפורט בדוחות הכספיים לשנת 2023.

סיכונים מובילים ומתפתחים

סיכונים מובילים ומתפתחים נגזרים מסביבת הפעילות העסקית של הבנק וכוללים גם סיכונים שעשויים להיווצר בתחומים חדשים, או מוקדי סיכון חדשים בתחומים קיימים, שנגזרים, בין היתר, מתמורות בסביבה המשפיעות על תחומי הפעילות הבנקאית, לרבות סביבה רגולטורית, ביטחונית, תחרותית, דיגיטלית ועוד.

הסיכונים המובילים והמתפתחים העיקריים הינם סיכון מאקרו כלכלי, סיכון אסטרטגי/מודל עסקי, סיכון רגולטורי, סיכוני סייבר ואבטחת מידע, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות וסיכוני סביבה ואקלים. לפירוט נוסף אודות הסיכונים המובילים והמתפתחים, ראה בדוח הסיכונים באתר האינטרנט של הבנק.

סיכון מאקרו כלכלי

התוצאות העסקיות של המערכת הבנקאית בישראל ושל הבנק כחלק ממנה, מושפעות באופן ישיר מהמצב הכלכלי בישראל ובעולם. הרעה בתנאים הכלכליים (לרבות שינוי רבית, מטבע, אינפלציה ועוד) המושפעים גם מהתנאים הפוליטיים והביטחוניים, עלולה להביא לפגיעה בהכנסות קבוצת הבנק, לגידול בהיקף החובות הבעייתיים ולהשפעה לרעה על תוצאות הקבוצה.

רמת סיכון מאקרו כלכלי ממשיכה להיות גבוהה, על רקע רמת האינפלציה ושיעור הרבית הגבוה. כמו כן, התמשכות המלחמה מכבידה על פעילות המשק ובין היתר, גורמת לשיבושים בענפים משמעותיים, כגון הנדל"ן, בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל, משפיעה לרעה על מצב הלווים במשק, וכן באה לידי ביטוי בהגדלת הוצאות הממשלה והעמקת הגרעון הממשלתי. ככל שתימשך, עלולה המלחמה לגרום לעלייה בשיעור האבטלה, ירידה מסוימת ברמת החיים בישראל ושינויים בהרגלי הצריכה העשויים לבוא לידי ביטוי, בין היתר, בירידה בהיקף הפעילות בכרטיסי אשראי, תנודתיות בשוק ההון ובשערי החליפין ועוד.

בנוסף, קיימת אי ודאות בשווקים הפיננסיים בגין השפעותיה האפשריות של המלחמה, והשפעת הפחתות דירוג אשראי נוספות של מדינת ישראל. בסוף חודש ספטמבר, הודיעה Moody's על הורדת דירוג האשראי של ישראל בשתי דרגות, מרמה של A2 לרמה של Baa1. כמו כן, הסוכנות השאירה את תחזית הדירוג על מצב שלילי. הורדת דירוג זו הינה הפעם השנייה שבה Moody's מורידה את הדירוג של ישראל בשנת 2024. הפעם הראשונה היתה בחודש פברואר, אז החליטה Moody's להוריד את דירוגה של ישראל בדרגה אחת, מרמה של A1 לרמה של A2. לדברי Moody's, ההורדה האחרונה בשתי דרגות משקפת את הסיכון הגיאופוליטי שהתגבר באופן משמעותי.

בתחילת חודש אוקטובר, הורידה S&P את דירוגה של ישראל מרמה של A+ לרמה של A ותחזית הדירוג נותרה על מצב שלילי. גם במקרה של S&P מדובר בהורדת דירוג שנייה אותה מבצעת הסוכנות על ישראל מתחילת שנת 2024. ההורדה הראשונה בוצעה בחודש אפריל, אז הורידה הסוכנות את הדירוג מרמה של AA- לרמה A+. ההורדה האחרונה מגיעה מאחר שב-S&P מביעים חשש מהידרדרות המצב הפיסקלי של ישראל.

לפרטים נוספים ראה פרק התפתחויות כלכליות עיקריות, להלן. ההתפתחויות כאמור, משפיעות על סביבת הסיכון ועלולות לגרום לעלייה ברמת הסיכונים השונים, כגון, נזילות, אשראי, שוק, הלבנת הון, סייבר, המשכיות עסקית ועוד.

הבנק עוקב באופן הדוק אחר ההתפתחויות, מצב המאקרו וההשפעות על הבנק. בין היתר, נבחנות ההשפעות של התנודתיות בשווקים וההשפעות על הנוסטרו והנזילות, פעילות חדרי עסקאות, תחומי סייבר, ציות, הלבנת הון ומימון טרור ועוד. בנוסף, מתקיימים דיונים לעדכון שוטף על השפעות המצב על הבנק ולקוחותיו, לרבות מתן הנחיות שונות לגורמים השונים בבנק וביצוע תרחישים ותרחישי קיצון.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק את ההתמודדות עם קשיי המלחמה והשלכותיה, נקט הבנק בסדרה של הקלות משמעותיות, הן במסגרת הוראת השעה שפורסמה על ידי הפיקוח על הבנקים (כמפורט בהמשך) והן בהקלות נוספות, שכללו הרחבת ההטבות לאוכלוסיות שונות, בכללן כוחות הביטחון ואנשי קבע.

על רקע המלחמה, פרסם בנק ישראל את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 251 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם מלחמת "חרבות ברזל" (הוראת שעה), במסגרתה ניתנו הקלות שונות שגיבש הפיקוח על הבנקים, על מנת לסייע למערכת הבנקאית וללקוחותיה להתמודד עם אתגרי המצב. לפרטים בעניין הוראה זו והוראות רגולטוריות נוספות, ראה חקיקה ויזמות רגולטוריות, לפרק מממשל תאגיד.

בנוסף, ביום 15 באוקטובר 2023, פרסם הפיקוח על הבנקים מתווה סיוע רוחבי ללקוחות, שגובש בשיתוף המערכת הבנקאית (להלן - "המתווה הבסיסי"), הכולל הקלות בתחומי האשראי והעמלות ללקוחות "המעגל הראשון" (המתגוררים ופועלים בטווח של 30 ק"מ מרצועת עזה, אזרחים שפנו מביתם על ידי גורם רשמי, מגויסי מילואים בצו 8 ובעלי קרבה ראשונה לחללי המלחמה, לחטופים או לנעדרים). המתווה הבסיסי קבע, כי לקוחות אלה יוכלו לבקשתם לדחות תשלומים בגין משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי, לשלושה חודשים, ללא חיוב ברבית בגין הדחייה, הכל בסכומים ובתנאים מסוימים. כמו כן, לקוחות "המעגל הראשון" שהם משקי בית, למעט אוכלוסיית משרתי המילואים ומגויסי צו 8, לא יחויבו ברבית על יתרות חובה בעו"ש, עד לסכום של 10,000 ש"ח, במשך שלושה חודשים, בתנאי שערב פרסום המתווה הבסיסי עמד חשבונם ביתרת חובה.

במסגרת המתווה, ניתן ללקוחות "המעגל הראשון", שהם יחיד ועסק קטן, פטור מעמלות מסוימות לתקופה של שלושה חודשים. לשאר הלקוחות, המתווה הבסיסי אפשר לדחות תשלומים בגין משכנתאות, אשראי צרכני ואשראי עסקי, למשך 3 חודשים, ללא עמלות, בסכומים ובתנאים מסוימים, כאשר עלות הדחייה תחושב בהתאם לשיעור הרבית ההסכמית. המתווה הציג את תנאי המינימום וכל בנק היה רשאי להרחיב את המתווה האמור, לטובת לקוחותיו ולבקשתם.

ביום 8 בנובמבר 2023, הודיע בנק ישראל על הרחבת לקוחות "המעגל הראשון" במתווה, על ידי הכללת האוכלוסייה המתגוררת ביישובי צפון הארץ, או בעלי עסק ביישובי הצפון, אשר פונו על ידי גורם רשמי, נכון לתאריך 7 בנובמבר 2023, והמתגוררים באחד מהישובים המופיעים ברשימות המפורסמות באתר בנק ישראל.

ביום 17 בדצמבר 2023, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה הבסיסי בשלושה חודשים נוספים, החל מיום 1 בינואר 2024, בשינויים מסוימים, שעיקרם הרחבת האוכלוסיות הכלולות במתווה.

ביום 4 במרס 2024, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה בשלושה חודשים נוספים, החל מיום 1 באפריל 2024, בשינויים מסוימים, שעיקרם הרחבת האוכלוסיות הכלולות במתווה והרחבת ההטבות לאוכלוסיית משרתי המילואים.

ביום 23 ביוני 2024, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה בשלושה חודשים נוספים, החל מיום 1 ביולי 2024. התקופה להגשת בקשות לדחיית הלוואות הוארכה לתקופה כאמור, ונקבע כי תקופת הדחייה המצטברת המקסימלית במסגרת המתווה תהיה 9 חודשים (כאשר בקשות לתקופה ארוכה יותר תיבחנה לגופן). כמו כן, הוארך הפטור ללקוחות "המעגל הראשון" ממרבית העמלות המשמשות לניהול השוטף של חשבון העו"ש ומרבית על יתרות חובה בחשבון עו"ש של משקי בית עד לסכום של 10,000 ש"ח, בתנאי שערב פרסום ההודעה על הארכת המתווה עמד חשבונם ביתרת חובה.

בנוסף, הורחב הפטור מרבית על יתרת חובה בחשבון עו"ש עסקי לבעלי עסקים שהינם לקוחות "המעגל הראשון" והוא ינתן לכל עסק עם מחזור פעילות שנתי של עד 10 מיליון ש"ח, בתנאי שערב פרסום ההודעה על הארכת המתווה עמד החשבון ביתרת חובה. יציין, כי בהתאם להארכה זו, סיווג חיילי המילואים יעשה באופן יזום על ידי הבנק. ובמידת הצורך בהתאם לאסמכתא שתומצא על ידי הלקוח.

ביום 22 בספטמבר 2024, הודיע בנק ישראל על הארכת המתווה בשלושה חודשים נוספים, החל מיום 1 באוקטובר 2024. בוצעה התאמה באוכלוסיית "המעגל הראשון" ביחס לתושבי הדרום. ההקלות תינתנה לאוכלוסייה המתגוררת או בעלת עסק בטווח של עד 7 ק"מ מרצועת עזה (במקום עד 30 ק"מ). התקופה להגשת בקשות לדחיית הלוואות הוארכה לתקופה כאמור, אך תקופת הדחייה המצטברת המקסימלית נותרה 9 חודשים לכל הלוואה (כאשר בקשות לתקופה ארוכה יותר תיבחנה לגופן). על אף האמור, תתאפשר דחיית תשלומי הלוואות ומשכנתאות לתקופה מצטברת של 12 חודשים לאוכלוסייה המתגוררת או בעלת עסק באחד מיישובי הצפון שפנו על ידי גורם רשמי נכון לתאריך 7 בנובמבר 2023 ואוכלוסייה שמתגוררת באחד מיישובי הצפון אשר התקבלה החלטת ממשלה לפנותם אך טרם פונו בפועל, בהתאם לרשימה באתר בנק ישראל, ולחיילי מילואים הנמצאים בשירות פעיל בתקופת המתווה המעודכן, קרי בין התאריכים 1 באוקטובר 2024 ל-31 בדצמבר 2024. כמו כן, הוארך הפטור ללקוחות "המעגל הראשון" ממרבית העמלות המשמשות לניהול השוטף של חשבון העו"ש ומרבית על יתרות חובה בחשבון עו"ש של משקי בית עד לסכום של 10,000 ש"ח, בתנאי שערב פרסום ההודעה על הארכת המתווה עמד חשבונם ביתרת חובה.

הבנק מיישם את המתווה ואת כל הנחיות בנק ישראל, בעניין ההיערכות למתן שירותים בנקאיים בתקופת המלחמה, תוך שמירה על עיקרון ההוגנות כלפי הלקוחות וממשיך לנטר את מצב הלווים.

בנוסף למתווה הבסיסי כאמור, הבנק נקט שורה של צעדים נוספים על מנת לסייע ללקוחותיו. ללקוחות בעוטף עזה (בטווח של עד 7 ק"מ מהגבול) ניתנו הטבות ובכללן, פטור משלושה תשלומים משכנתא ללקוחות בעלי נכס משועבד, שנמצא בעוטף ומתן הלוואות עד סכום של 20 אלף ש"ח ללא רבית והצמדה, לתקופה של שנתיים. כמו כן, ניתנו הטבות במשכנתאות לאנשי קבע בדומה למתווה הבסיסי כאמור; הוקמו שתי קרנות ייעודיות, האחת למשרתי קבע והשנייה למשרתי המילואים, על סך 100 מיליון ש"ח כל אחת, למתן הלוואות ללא רבית, לתקופה של שנה.

בשלב זה, אומדן סך ההטבות, עשוי להגיע עד לכ-210 מיליון ש"ח בהנחה של ניצול מלא. עלויות אלו, ייזקפו לרווח והפסד, במקביל למימושן בפועל על ידי הלקוחות. סך כל ההטבות שנזקפו לרווח והפסד ברבעון הרביעי של שנת 2023 ובתשעת החודשים הראשונים של השנה הסתכמו בכ-87 מיליון ש"ח. למידע נוסף בדבר דחיית תשלומי הלוואות, ראה פרק סקירת הסיכונים, סיכון אשראי, להלן.

להלן פרטים לגבי הטבות במסגרת ההתמודדות עם המלחמה (במיליוני ש"ח)

א. הטבות שהבנק העניק במסגרת ההתמודדות עם המלחמה

שנת 2023	לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2024	לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2024							סך הכל
		דיור	אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	אחר	סך הכל	
		1	3	2	-	-	-	6	18
25									
2		-	-	-	-	-	-	-	1
5		-	6	2	-	-	-	8	24
3		-	-	-	-	-	-	-	9
35		1	9	4	-	-	-	14	52
90		27	76	14	-	-	-	*117	*117

* לא כולל את השפעת הארכת המתווה מיום 22 בספטמבר 2024.

ב. מידע נוסף על פעילויות לטובת לווים במסגרת ההתמודדות עם המלחמה

שנת 2023	לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2024	לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2024							סך הכל
		דיור	אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	אחר	סך הכל	
		8	1	1	-	-	10	50	56
4,809		364	21	38	-	-	423	1,714	4,809
4,865		372	22	39	-	-	433	1,764	4,865

שנת 2023	לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2024	לשלושת החודשים שהסתיימו ביום 30 בספטמבר 2024							סך הכל
		דיור	אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	אחר	סך הכל	
		22	7	13	-	-	42	38	52
		510	28	65	-	-	603	896	4,437
181		22	2	8	-	-	32	45	181
3		9	3	6	-	-	8	6	3
233		235	-	-	-	-	235	230	233
4,722		767	35	78	-	-	880	1,164	4,722

30 בספטמבר 2024		31 בדצמבר 2023		30 ביוני 2024		31 בדצמבר 2023	
דיור	אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל	סך הכל	סך הכל
מידע נוסף על שינוי בתנאים ללווים שלא היו בקשיים פיננסיים							
510	28	65	-	-	603	896	4,437
6	-	1	-	-	7	8	29
8	-	-	-	-	8	20	28
2,568	249	725	114	3	3,659	3,657	28
40	10	26	1	-	77	65	-

30 בספטמבר 2024		31 בדצמבר 2023		30 ביוני 2024		31 בדצמבר 2023	
דיור	אנשים פרטיים - אחר	עסקים קטנים וזעירים	עסקים בינוניים	עסקים גדולים	סך הכל	סך הכל	סך הכל
2. יתרת הלוואות שניתנו ללא רבית או ברבית מופחתת, ליום הדיווח							
-	30	1	-	-	31	39	33
-	0%	0%	-	-	0%	0%	0%
-	-	-	-	-	6.1%	6.1%	6.3%
3. הלוואות שניתנו במסגרת קרנות בערבות מדינה, ליום הדיווח							
-	-	166	83	48	297	297	-
-	-	7.6%	7.3%	7.0%	7.4%	7.4%	-
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
4. יתרת הלוואות שניתנו במימון בנק ישראל (לרבות באמצעות קרנות בערבות מדינה), ליום הדיווח							
-	-	184	-	-	184	194	107
-	-	6.0%	-	-	6.0%	6.0%	6.0%

- (1) אשראי שעבר שינוי תנאים במהלך תקופת הדיווח כולל גם אשראי שבו ניתנה דחייה חוזרת בתשלומים במהלך תקופת הדיווח.
- (2) בשינויים בתנאי חוב שבוצעו עד ליום 31.12.2023 - אשראי שעבר ארגון מחדש של חוב בעייתי.
- (3) לרבות דחיית תשלומים ללא רבית בתקופת הדחייה. במקרה שניתנה לחוב דחייה חוזרת בתשלומים, מוצג משך הדחייה המצטבר. דחיית התשלומים אינה כוללת דחייה שבה נוצלה זכאות, לה הלוואה זכאי לפי כל דין.
- (4) שיעור ממוצע של רבית הפריים מתחילת המלחמה ועד למועד הדיווח.

ג. תשלום מיוחד למדינה לנוכח המלחמה

להתייחסות להוצאות שנרשמו בסעיף מסים על ההכנסה בגין חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי תקציב (הוראת שעה - חרבות ברזל), התשפ"ד-2024, ראה באור 1 לתמצית הדוחות הכספיים.

הנהלת הבנק והדירקטוריון מקיימים מעקב שוטף אחר הנושאים והסיכונים הנובעים מהמלחמה, השלכותיה והשפעותיה הפיננסיות על הבנק ולקוחותיו. לפרטים נוספים, ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

עם פרוץ המלחמה נרתם הבנק על מנת לסייע במאמץ המלחמתי, הגדיל את תקציב התרומות באופן משמעותי, בהיקף של מיליוני שקלים, וכינס פורום ייעודי, לגיבוש מתווה, על פיו פועל הבנק לסיוע באמצעות התרומות לתמיכה בתושבי העוטף ובלוחמים בשטח. במסגרת זו, העמיד הבנק תקציב ותמיכה משמעותיים ליווי קיבוץ ניר עוז בתהליך השיקום וזאת לצד תרומות משמעותיות נוספות לכוחות הביטחון, ליישובים נוספים בעוטף, לתושבי העוטף, לבתי חולים ועוד. בכלל זה, במסגרת הסכם מול הסוכנות היהודית ובשיתוף איגוד הבנקים, הבנק העביר תרומה ייעודית בהיקף של כ-8 מיליון ש"ח לקרן לטובת משרתי המילואים. במקביל, עובדי הבנק לוקחים חלק פעיל במגוון התנדבויות בנושאים שונים התומכים במאמץ המלחמתי. לפרטים נוספים ראה מעורבות ותרומה לקהילה, לפרק מממשל תאגידי.

לא ניתן להעריך את מלוא השפעות המלחמה על הבנק ולקוחותיו וזאת בשל אי ודאות בקשר עם משך המלחמה, היקפה, התפשטותה לזירות נוספות ככל שתהיה, וכן אי ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית, מגמות בשוקי ההון וצעדים פיננסיים שונים שיינקטו על ידי הממשלה, בנק ישראל ורגולטורים נוספים.

יעדים ואסטרטגיה

הבנק פועל על פי תכנית אסטרטגית רב שנתית המתוקפת על ידי הדירקטוריון. התכנית האסטרטגית לשנים 2023-2025 אושרה על ידי הדירקטוריון בדצמבר 2022. במסגרת האסטרטגיה שגובשה, גובשה גם אסטרטגיית דיגיטל חדשה. אחת לחצי שנה מתבצע תיקוף לתכנית האסטרטגית במסגרתו מתבצעת סקירה של סביבת הפעילות ונבחנות ההשלכות על אסטרטגיית הבנק. במידת הצורך מתבצע עדכון למהלכים או יעדים אסטרטגיים. הנהלת הבנק מוכוונת ומונחת על ידי הדירקטוריון וועדותיו באשר לאסטרטגיה ולמדיניות העסקית של הבנק. במסגרת זו, מאושרים על ידי הדירקטוריון המטרות, היעדים הכמותיים והאיכותיים ותחומי הפעילות של הבנק.

הדירקטוריון וועדותיו מפקחים על עבודת ההנהלה בכל הקשור ביישום האסטרטגיה והמדיניות העסקית, כפי שאושרו על ידם. הדירקטוריון גם מאשר את מדיניות ניהול הסיכונים הכוללת, לרבות קביעת מגבלות שונות לחשיפות בתחום סיכונים האשראי, השוק והנזילות. היחידות השונות בבנק, במערך הסניפים ובמטה, פועלות במסגרת נהלים וחוזרים כתובים המנחים אותן בפעילותן השוטפת. נהלים אלו מגדירים, בין היתר, את סמכויות היחידות השונות בבנק, ואת דרכי הפעולה בהן עליהן לנקוט.

הבנק פועל לחיזוק מעמדו בקרב לקוחותיו ומכוון להענקת שירותים בנקאיים מעודכנים ומותאמים לצרכיהם, ביעילות, במקצועיות ובביטחון, תוך התאמה לסביבת הבנקאות המשתנה, שמירה על רמת סיכון מידתית, לצד מיקסום הערך לבעלי עניין. בתכנית האסטרטגית נקבעו מיקודים עסקיים, שמטרתם להצמיד את הבנק קדימה בסביבת התחרות ותחת תנאי אי ודאות. לתכנית יעדי על במונחי תשואה על ההון ויחס יעילות. במקביל לניהול סיכונים מושכל, הבנק שם דגש בתכנית לנושאים הבאים:

- צמיחה בסגמנטים בהם הבנק מתמחה, תוך מתן ערך מוסף ללקוחותיו וזאת בהתאם לצרכיו של כל לקוח, לרבות בתחום הדיגיטל והמענה הטכנולוגי.
 - שמירה על מוביליות בשוק ההון ובתחום הבנקאות הפרטית, לצד המשך פיתוח כלים ואמצעים חדשניים בתחום.
 - צמיחה בפעילות מול המגזר העסקי תוך חיזוק הקשר עם הלקוחות.
 - פעילות למיצוי הפוטנציאל בתחום המשכנתאות.
 - מיקודן של החברה הבת מסד והמותגים יובנק, פאג"י ואוצר החייל, בנישות הפעילות הייחודיות להם.
 - התאמת מודל ההפעלה לעולם הבנקאות העתידי, לצד התאמת מודל השירות וניהול הלקוח.
 - הובלת מהלכי התייעלות וחסכון בהוצאות תוך שיפור תהליכים, העברת פעילות תפעולית למערך אחורי, המשך התייעלות ברשת הסינוף ובמטה והמשך הסטה לערוצי הבנקאות הדיגיטלית.
 - חתירה לצמיחה וחישיפה לתחומים חדשים באמצעות שיתופי פעולה.
- תהליכים אסטרטגיים נוספים שבוצעו בבנק בשנים האחרונות וממשיכים לקבל ביטוי גם באסטרטגיה שגובשה, כוללים את אסטרטגיית תשתיות המחשוב, אסטרטגיית דאטה, הממנפת את המידע הרב בארגון ליצירת ערך עסקי משמעותי לבנק וללקוחותיו ואסטרטגיה לתחום הסינוף, אשר מטרתה להתאים את מערך הסינוף לעולם הבנקאות המשתנה.

היבטי סביבה, חברה וממשל עיקריים (ESG)

הבנק רואה חשיבות מרובה בקידום היבטי סביבה, חברה וממשל תאגידי (ESG) בפעילותו העסקית ומשקיע בכך משאבים רלוונטיים, בהתאם לאסטרטגיה העסקית שלו. בכלל זה, הבנק נותן חשיבות להתמודדות מול משבר האקלים והסיכונים הפיננסיים הנגזרים ממנו והוא פועל לניטור הסיכונים וניהולם תוך בחינה של ההשפעה על פעילותו העסקית השוטפת וזאת לצד בחינת פעילות הבנק באופן שוטף ביחס להיבטים סביבתיים, חברתיים ואחרים הנוגעים לממשל תאגידי.

הבנק פועל לפי אסטרטגיית ESG ארגונית כוללת, במסגרתה נקבעו מדיניות ויעדים רב שנתיים, תוך התמקדות במספר תחומים מרכזיים כמפורט להלן.

- שילוב היבטי ESG בתחום שוק ההון - במסגרת מוביליות בשוק ההון, הבנק משלב שיקולי ESG ביעוץ ההשקעות ומגיש מידע בנושא ללקוחותיו, באמצעות יועצי ההשקעות הבנקאיים ומערכות המסחר. במסגרת זו, הבנק מגיש מידע בנושא ESG של ניירות ערך שונים באמצעות מערכות

המסחר והאפליקציה ומשלב דירוגי ESG במתודולוגיות האנליזה של הבנק לניירות ערך. במקביל, הבנק השלים מערך הדרכות בנושא ליועצי ההשקעות הבנקאיים, במטרה לסייע להם לשלב את תחום ה-ESG בתהליכי הייעוץ, בהתאם לצרכי הלקוחות והנחיותיהם.

- ניהול סיכונים סביבה ואקלים באשראי העסקי - הבנק בוחן באופן קבוע את תהליכי ניהול סיכונים סביבה ואקלים בעסקאות אשראי מהותיות ומקפיד בעת קבלת החלטות מתן אשראי, להתחשב בהיבטי סיכונים סביבה ואקלים, ככל שהנושא רלוונטי לעסקה. על רקע ההתפתחויות המשמעותיות של השנים האחרונות בפרקטיקות לניהול סיכונים סביבה ואקלים, לרבות הוראות הפיקוח על הבנקים, בעניין עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים, הבנק מבצע בחינה של תהליכי הערכה וניהול סיכונים סביבה ואקלים, תוך התאמתם, ככל שניתן, לפרקטיקות המקובלות בעולם. במסגרת זו, הבנק ממפה את החשיפות הקיימות בתחום זה, בוחן את השפעותיהן על פעילותו, פועל להתאים את תיאבון הסיכון שלו וקובע יעדים ומגבלות.

- קידום הבנה פיננסית בקרב לקוחות הבנק, בדגש על שוק ההון - הבנק שוקד על קידום הבנה הפיננסית של לקוחותיו השונים, באמצעים דיגיטליים, כגון קורסים וסרטונים, לצד קיום פאנלים מקצועיים וכנסים פרונטליים. התכנים הדיגיטליים מפורסמים ללקוחות באתר האינטרנט של הבנק, במטרה להרחיב את היקפי החשיפה לתכנים הללו, להעצים את הידע הפיננסי של הלקוחות ולסייע להם לקבל החלטות פיננסיות מושכלות יותר. חלק מהתכנים מותאמים לצרכים ייחודיים של לקוחות מסקטורים ספציפיים, כגון עסקים קטנים ועצמאים או לקוחות בגיל פרישה. מעבר לערך החברתי הרב במהלך זה, הבנק מכיר בחשיבות של הידע הפיננסי של לקוחותיו, גם כחלק מכלי ניהול הסיכונים שלו.

- קידום גיוון בתעסוקה - כארגון, אשר אחד האלמנטים העסקיים המרכזיים שלו הוא פנייה למגוון רחב של מגזרים ואוכלוסיות בחברה הישראלית, הבנק מאמין בחשיבותו של גיוון רחב בתמהיל עובדי הקבוצה ובהתאם פועל לגיוס עובדים מקבוצות מגוונות בחברה הישראלית.

הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

המתרחשות הביטחונית והגיאופוליטית

במהלך חודש אוקטובר 2024, פרסמה חטיבת המחקר של בנק ישראל את התחזית המעודכנת לכלכלת ישראל. תחזית זו, ממשיכה להיות מושפעת באופן ישיר ממלחמת "חרבות ברזל". התחזית מתבססת על כך שהיקף הלחימה בגזרות השונות יישאר ברמתו הנוכחית. הנחות אלו, הינן ההערכות המעודכנות של בנק ישראל, אך חשוב לציין, שהתחזיות שמתפרסמות בשנה האחרונה ממשיכות להתאפיין ברמה גבוהה של חוסר ודאות.

צמיחה

במקביל להתמשכות המלחמה, חטיבת המחקר של בנק ישראל עדכנה, בחודש אוקטובר האחרון, את תחזית הצמיחה עבור השנים 2024-2025 כלפי מטה. כעת, הצפי הוא כי התוצר במשק יצמח בשיעור של 0.5% בשנת 2024 וב-3.8% בשנת 2025. בפרסום הקודם, מחודש יולי, עמדה תחזית הצמיחה על 1.5% ו-4.2% בשנת 2024 ובשנת 2025, בהתאמה. עדכון תחזית הצמיחה כלפי מטה בוצע עקב נתוני צמיחה נמוכים מהצפי, שפורסמו עבור החציון הראשון של שנת 2024, והשפעות ההסלמה הביטחונית על הכלכלה.

להערכת בנק ישראל, צמיחת התוצר צפויה להמשיך להיפגע, בעיקר מצד ההיצע. בצד זה, היקף הגיוס למילואים עדיין משפיע על היצע העבודה באופן רחב ובלתי ניתן להפסקה. צמיחת התוצר על כניסה של פועלים מיהודה ושומרון, ממשיך לפגוע בהיצע העבודה בפרט בענף הבנייה. מעבר לכך, באזורים הסמוכים ללחימה ובאזורים מאוימים, נפגע כושר הייצור בשל השיבושים בפעילות הסדירה וביכולת לעבוד. הפגיעה בדרום אמנם צומצמת עקב חזרה הדרגתית של התושבים, אולם פינוי התושבים בצפון וההפרעות לפעילות באזור זה התרחבו, והם צפויים להמשיך להקשות על החזרה לשגרה.

בצד הביקוש, ענף התיירות הנכנסת נפגע באופן משמעותי וניסיון העבר מלמד שהתאוששות בו צפויה לארוך פרק זמן רב. לעומת זאת, בנק ישראל מעריך שענף הבנייה יראה ביקושים גוברים. זאת, בשל הצורך בשיקום מבנים שנפגעו במלחמה. בנוסף, הביקושים כאמור, צפויים להביא לגידול בעלויות הבניה עד שיימצא מענה למחסור בעובדים.

בחודש נובמבר, פרסמה סוכנות הדירוג S&P את התחזית החצי שנתית שלה לכלכלת ישראל, הדגישה כי הסכסוך המתמשך באזורינו צפוי לפגוע בצמיחת המשק הישראלי, והעריכה שהצמיחה בישראל בשנת 2024 תהיה אפסית ובשנת 2025 תעמוד על 2.2%.

סיכונים אשראי של המשק

מתחילת הרבעון השלישי של השנה, סוכנויות הדירוג הבינלאומיות Moody's, S&P ו-Fitch, הורידו את דירוג האשראי של מדינת ישראל. בחודש אוגוסט, הודיעה סוכנות Fitch על הורדת דירוג האשראי של ישראל מרמה של A+ לרמה של A עם תחזית דירוג שלילית. לטענת Fitch, דירוג האשראי הופחת בשל התמשכות והתרחבות המלחמה, שמביאה עמה עלייה בסיכונים הגיאופוליטיים ואי יציבות באזור. בסוכנות ציינו שלהערכתם המלחמה תימשך עד סוף שנת 2024 עם סיכון למעבר מכך. בשל כך, צופה הסוכנות, שכלכלת ישראל תעמוד מול המשך הוצאות גבוהות עבור צרכים צבאיים מיידיים ופגיעה בכל המשק ובמיוחד באזורי הלחימה.

בסוף חודש ספטמבר, הודיעה Moody's על הורדת דירוג האשראי של ישראל בשתי דרגות, מרמה של A2 לרמה של Baa1. כמו כן, הסוכנות השאירה את תחזית הדירוג על מצב שלילי. הורדת דירוג זו הינה הפעם השנייה שבה Moody's מורידה את הדירוג של ישראל בשנת 2024. הפעם הראשונה היתה בחודש פברואר, אז החליטה Moody's להוריד את דירוגה של ישראל בדרגה אחת, מרמה של A1 לרמה של A2. לדברי Moody's, ההורדה האחרונה בשתי דרגות משקפת את הסיכון הגיאופוליטי שהתגבר באופן משמעותי. להערכת Moody's, משך זמן המלחמה הנוכחית צפוי להימשך פרק זמן ארוך משמעותית מפרק הזמן אותו העריכה הסוכנות לפני מספר חודשים. הסוכנות מדגישה שהיא כבר לא צופה התאוששות כלכלית מהירה וחזקה, כפי שזו נצפתה בסכסוכים קודמים אותם עברה ישראל בשנים האחרונות.

בתחילת חודש אוקטובר, הורידה S&P את דירוגה של ישראל מרמה של A+ לרמה של A ותחזית הדירוג נותרה על מצב שלילי. גם במקרה של S&P מדובר בהורדת דירוג שנייה אותה מבצעת הסוכנות על ישראל מתחילת שנת 2024. ההורדה הראשונה בוצעה בחודש אפריל, אז הורידה הסוכנות את הדירוג מרמה של AA- לרמה של A+. ההורדה האחרונה מגיעה מאחר שב-S&P מביעים חשש מהידרדרות המצב הפיסקלי של ישראל. כאמור, בתחזית החצי שנתית שפרסמה הסוכנות בחודש נובמבר, היא צופה צמיחה אפסית בישראל בשנת 2024, בניגוד למשרד האוצר שחזה צמיחה של 1.1%. מעבר לכך, בסוכנות חוזים צמיחה של 2.2% בלבד בשנת 2025, אשר מהווה ירידה חדה של התחזית לעומת הצפי הקודם שעמד על 5%. כמו כן, הסוכנות מעריכה שהגרעון בשנת 2024 יעמוד על שיעור של 9% מהתוצר וירד לשיעור של 6%-5% מהתוצר עד שנת 2027. חוזי ה-CDS לחמש שנים על ישראל, חוזים המספקים ביטוח כנגד חדלות פירעון של מדינה, נסחרים ברמות של מעל 130 נקודות בסיס. הרמות כעת, משקפות ירידה והתייצבות מול רמות השיא שנצפו בתחילת חודש אוקטובר, אז עמדה הרמה על מעל 165 נקודות בסיס. חשוב לציין שעדיין מדובר ברמות הגבוהות משמעותית מעל הממוצע הרב שנתי ההיסטורי של ישראל, של כ-60 עד 70 נקודות בסיס.

תקציב המדינה

תחזית בנק ישראל לשנת 2024, צופה שהגירעון בתקציב הממשלה בשנים 2024 ו-2025 צפוי להסתכם ב-7.5% וב-4.9% תוצר בהתאמה. על פי תחזית זו, יחס החוב תוצר יעלה לרמה של 68% בשנת 2024 ול-69% בשנת 2025. בהשוואה לתחזית הקודמת מחודש יולי, התחזית הנוכחית מגלמת עדכון כלפי מעלה של 0.5% תוצר בתחזית להוצאות הביטחון, בגין הלחימה המתמשכת. בנוסף לכך, בבנק ישראל מעריכים כי חלק ממענק הסיוע האמריקאי יוסט משנת 2024 לשנים הבאות. מנגד, תחזית הכנסות המדינה לשנת 2024 עודכנה על ידי בנק ישראל כלפי מעלה, לאור גידול מהיר מהצפוי בהיקף ההכנסות בפועל, שממתן את עליית הגירעון. התחזית נבנתה תחת ההנחה כי הממשלה צפויה לבצע התאמות תקציביות פרמנטיות של כ-30 מיליארד ש"ח החל משנת 2025, מעבר להעלאת שיעור מס ערך מוסף שכבר אושרה, במטרה לצמצם את הגרעון המבני בטווח הבינוני. התאמות אלו, ימתנו את העלייה של יחס החוב לתוצר וצפויות אף להוביל לצמצומו החל משנת 2026. ללא ביצוע התאמות אלו ובתרחיש של התרחבות הלחימה לגזרות נוספות, ההערכות הן שיחס החוב תוצר של ישראל ימשיך לעלות ויחצה את רף ה-70% בשנים הקרובות. סוכנות S&P העריכה בתחזיתה החצי שנתית, שיחס החוב תוצר של ישראל יגיע לרמה של 70% עד שנת 2027.

אינפלציה

המגמה בחודשים האחרונים הצביעה על עלייה בלחצים האינפלציוניים. להערכת בנק ישראל, שיעור האינפלציה במהלך שנת 2024 צפוי לעמוד על 3.8%, לעומת 3.0% בתחזית יולי ובשנת 2025 האינפלציה צפויה לעמוד על 2.8%, בדומה לתחזית יולי האחרונה. תחזית האינפלציה בחודשים הקרובים עודכנה כלפי מעלה, ביחס לתחזית יולי, בשל עדכון הנחות העבודה לגבי עוצמת הלחימה, וכן נתוני אינפלציה שבפועל היו גבוהים מהצפוי. נתוני האינפלציה בחודשים האחרונים משקפים סביבה אינפלציונית גבוהה, על רקע מגבלות היצע במשק. במבט קדימה, המגבלות על היצע העבודה שצוינו לעיל ימשכו אל תוך שנת 2025. נוסף על כך, בנק ישראל מעריך כי העלאות מסים עקיפים על מוצרי צריכה, יתרמו לעלייה זמנית באינפלציה הנמדדת. העלאות מסים אלו, כוללות בעיקר את העלייה הצפויה בשיעור מס ערך מוסף שנחקקה בכנסת.

שוק הדיור

על פי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, מחירי הדירות בישראל עלו מראשית השנה מעל ל-7%. המשך קצב מגמה זו עד סוף השנה, יביא את מחירי הדיור לעלייה שנתית של מעל 10%. בין הגורמים העיקריים לעלייה זו, ניתן לכלול את המחסור הקיים של פועלים בענף הבנייה, המשפיע על משך זמן הבנייה ומספר סיומי הבנייה. מחסור זה צפוי להימשך בשנת 2025, לנוכח הקושי להכניס עובדים פלשתינאים לעבודה בישראל, שתוצאתו גם עליית שכר העובדים הקיימים בענף.

שוק העבודה

שוק העבודה המשיך להציג מחסור בעובדים גם ברבעון השלישי של השנה, במספר ענפי משק ולא רק בענף הדיור כאמור לעיל. היחס בין הביקוש לעובדים להיצע הפוטנציאלי, ממשיך לעלות ועומד על יחס של 1.2 נכון לחודש אוגוסט האחרון, גבוה מהיחס שנמדד בתקופת היציאה ממשבר הקורונה. אי לכך, בנק ישראל מעריך כי שיעור האבטלה יישאר נמוך בשנת 2024 ויעמוד על 3.5%. בשנת 2025, מגמה זו צפויה להימשך ושיעור האבטלה צפוי לעמוד בממוצע על 3.2%.

רביית בנק ישראל

בנק ישראל הוריד את הרביית בחודש ינואר האחרון ב-0.25%, לרמה של 4.5% ומאז, הרביית נשארה ללא שינוי. בדומה להחלטות בנק ישראל ברבעונים האחרונים, גם בהחלטה האחרונה בחודש אוקטובר, בחרה הוועדה המוניתרית בעמדה מוניתרית שמרנית, כאשר המסר שלה היה של יציבות ממושכת בגובה הרביית בתרחיש הבסיסי ופוטנציאל להעלאת הרביית, בתרחיש שבו תימשך העלייה בסביבת האינפלציה. החלטת בנק ישראל מגיעה על רקע ההרעה במצב הגיאופוליטי והביטחוני וכן החשש מהתגברותם של לחצים אינפלציוניים בשנה הקרובה.

שער החליפין

האירועים הביטחוניים והגיאופוליטיים, ממשיכים ללוות את המשק גם ברבעונים האחרונים ולהתמתנותם תהיה השפעה ישירה על התייצבותו של שער החליפין של השקל מול הדולר.

הסביבה הגלובלית

מחלקת המחקר של בנק ישראל עדכנה את תחזית הצמיחה בחודש אוקטובר עבור המשקים הגלובליים. על פי ההערכה, התוצר במשקים המפותחים יצמח בשיעורים של 1.4% ו-1.5% בשנים 2024 ו-2025, בהתאמה (בדומה לתחזית יולי). בהתייחסות לסחר העולמי, מחלקת המחקר מעריכה שיפור קל וצופה כי הסחר צפוי לצמוח ב-3.1% ו-3.4% בשנים 2024 ו-2025, בהתאמה (לעומת 3.0% ו-3.3% בהתאמה, כפי שנצפו בתחזית יולי). תחזיות בתי ההשקעות לאינפלציה במשקים המפותחים עודכנו כלפי מטה ל-2.4% (לעומת 2.6% בתחזית יולי) עבור שנת 2024. במקביל, גוברת ההערכה לכך שנראה התקררות של הצמיחה בעולם ביחס לשנים קודמות. התקררות זו, צפויה להוריד את הלחצים האינפלציוניים בשווקים השונים, דבר שיביא לשינוי במדיניות המוניתרית של מדינות נוספות. לאור האמור, התחזית של בתי ההשקעות לרביית הממוצעת במדינות המפותחות עודכנה כלפי מטה, והיא עומדת על 3.9% בסוף שנת 2024 ועל 2.9% בסוף שנת 2025 (לעומת 4.1% ו-3.2% בתחזית יולי).

במהלך חודש ספטמבר האחרון, לראשונה מזה ארבע שנים וחצי, הבנק המרכזי בארה"ב שינה את מדיניותו המוניתרית והוריד את הרבית ב-0.5%, לרמה של 5.0%. בהודעת הפד נאמר, כי המצב הכלכלי בארה"ב מחייב כיוול מחדש של המדיניות המוניתרית, שמשמעותו שינוי למדיניות מרחיבה. בחודש נובמבר 2024, הוריד הפד פעם נוספת את הרבית לרמה של 4.75%. לעת עתה, נראה כי הפד ימשיך במדיניות זו והרבית בארה"ב צפויה לרדת לרמה של 4.5% עד סוף שנת 2024. את המדיניות החדשה שאימץ הפד ברבעון האחרון, מנהל הבנק המרכזי האירופאי (ECB) כבר מספר חודשים ובמהלך חודש אוקטובר הוריד, זו הפעם השלישית, את הרבית מתחילת השנה וכעת זו עומדת על רמה של 3.25%.

המגמה החיובית בשוקי המניות העולמיים מקבלת שוב רוח גבית, לאחר הורדות הרבית האחרונות שבוצעו בארה"ב ובגוש האירופאי. בנוסף, בחירתו של הנשיא הנכנס טראמפ וזכייתה של המפלגה הרפובליקנית ברוב בשני בתי הנבחרים, הגבירה את הסנטימנט החיובי בשווקים בתחילת חודש נובמבר, וזאת על רקע ההערכה, שמדיניותו של טראמפ תתמוך בהורדת מיסי חברות, הפחתת מגבלות על תעשייה מזהמת והפחתת רגולציה. מעבר לכך, ההערכות ממשיכות להצביע על כך שהמדיניות המוניתרית המרחיבה תיושם במספר גדל של מדינות במהלך השנה הקרובה וזאת על מנת להאיץ את קצבי הצמיחה במדינות המפותחות. מגמה זו צפויה לתרום לסנטימנט החיובי בשווקים.

מתחילת השנה ועד סוף חודש אוקטובר בארה"ב, מדד S&P 500 עלה בכ-20% ומדד הנאסד"ק עלה בלמעלה מ-21%. באירופה, מדד יורוסטוקס 600 עלה במעל ל-6.7% וביפן, מדד הניקי"י הציג עלייה של כ-3.7%.

בכלכלה הישראלית, המשקיעים המקומיים שומרים בינתיים על אופטימיות זהירה. מתחילת השנה ועד סוף חודש אוקטובר, מדד ת"א 35 ומדד ת"א 125 עלו בכ-18% ובכ-17%, בהתאמה. במדדים הענפיים, בלטו לחיוב מדד ת"א רשתות שיווק, שזינק במעל ל-36% מתחילת השנה ומדד ת"א ביטוח ושירותים פיננסים, שעלה בכ-35% בתקופה זו. לעומתם, מדד ת"א ביו-מד הציג עליה של כ-4% בלבד.

באפיק האג"ח המקומי, נרשמה מתחילת שנת 2024, מגמה חיובית בחוב הממשלתי, עם עליות שנעו בטווח של 5%-2%. באפיק הקונצרני, השווקים הציגו עליות מתונות יותר של עד 1%.

השפעות השינויים ברבית ובמדד המחירים לצרכן על פעילות הבנק ולקוחותיו

הבנק נוקט במגוון פעולות על מנת להתמודד עם השפעות השינויים ברבית ובאינפלציה על לקוחותיו, ובכללן ביצוע מבחני רגישות ובדיקות שוטפות הבוחנות את כושר ההחזר של הלקוחות, לפי מגזרי הפעילות השונים, תוך טיפול פרטני בהתאם לממצאים, ועדכוני הנחות למודלים שונים, בתחומי סיכון האשראי וסיכון השוק.

הבנק נקט שורה של צעדים, שמטרתם לסייע ללקוחות, נוכח עליית הרבית ובכלל זה, הציע חבילת הטבות ללקוחות פרטיים שכללה, בין היתר, הפחתת רבית החובה על משיכת יתר והטבות לנוטלי משכנתאות, וזאת ללקוחות שעמדו בתבחינים ובתנאים שנקבעו בתכנית. הבנק ממשיך במעקב ובניטור אחר הסיכונים ובכללם אלו שההסתברות להתממשותם גדלה, בעקבות השינויים והאירועים כאמור, השלכותיהם והשפעותיהם על הבנק. כמפורט בפרק "סקירת הסיכונים, סיכוני שוק" להלן, הבנק חשוף לסיכוני שוק, לרבות לסיכון רבית. רבית בנק ישראל הממוצעת בתשעת החודשים הראשונים של השנה, דומה לתקופה המקבילה אשתקד ועומדת על כ-4.5%. לסביבת הרבית הגבוהה השפעה חיובית על הכנסות הבנק, אשר קוזזה בחלקה בהשפעת שינויי תמהיל פקדונות הציבור, עקב מעבר מפקדונות עו"ש שאינם נושאים רבית, לאפיקים אחרים הנושאים רבית.

להלן התפתחות ההכנסות מרבית, נטו, לפי מגזרי פעילות פיקוחיים (במיליוני ש"ח):

מרווח מפעילות מתן אשראי ⁽¹⁾	מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾	מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾	אחר ⁽²⁾	סך הכל	מרווח מפעילות מתן אשראי ⁽¹⁾	מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾	מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾	אחר ⁽²⁾	סך הכל
לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2023					לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2024				
235	403	36	674	691	270	387	34	1,227	4.75%
1	34	-	35	31	1	30	-	1,265	4.50%
117	128	17	262	280	132	130	18	1,265	4.50%
43	26	9	78	81	46	27	8	1,265	4.50%
116	28	32	176	172	112	30	30	1,265	4.50%
3	51	5	59	53	2	48	3	1,265	4.50%
-	-	(19)	(19)	(81)	-	-	(81)	1,227	4.75%
515	670	80	1,265	1,227	563	652	12	1,265	4.50%
1.9%	1.4%				2.1%	1.5%			
רבית בנק ישראל (ממוצעת)					סך כל הכנסות הרבית, נטו				
					מרווח מפעילות (באחוזים)				

מרווח מפעילות מתן אשראי ⁽¹⁾	מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾	מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾	אחר ⁽²⁾	סך הכל	מרווח מפעילות מתן אשראי ⁽¹⁾	מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾	מרווח מפעילות קבלת פקדונות ⁽¹⁾	אחר ⁽²⁾	סך הכל
לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2024					לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2023				
728	1,180	102	2,010	2,052	828	1,130	94	3,820	4.43%
1	97	1	99	97	1	95	1	3,820	4.43%
354	384	47	785	870	416	404	50	3,820	4.43%
134	77	24	235	246	142	81	23	3,820	4.43%
340	85	87	512	498	320	99	79	3,820	4.43%
7	143	8	158	158	7	146	5	3,820	4.43%
-	-	(198)	(198)	(101)	-	-	(101)	3,820	4.43%
1,564	1,966	71	3,601	3,820	1,714	1,955	151	3,820	4.43%
1.9%	1.4%				2.1%	1.6%			
רבית בנק ישראל (ממוצעת)					סך כל הכנסות הרבית, נטו				
					מרווח מפעילות (באחוזים)				

- (1) המרווח הפיננסי מחושב כפער בין הרבית המתקבלת או המשולמת לבין ממוצע מחיר הכסף של הבנק, הנגזר ממשך החיים התואם את תנאי האשראי או הפקדון במגזרי ההצמדה הרלוונטיים ומחושב על פי מודל פנימי. על כן, יש להתחשב בכך בעריכת ההשוואה בין מרווחי הבנק לבין מרווחים של תאגידי בנקאיים אחרים.
- (2) כולל פעילות ניהול נכסים והתחייבויות.

בהתייחס לעלייה באינפלציה, לבנק חשיפה למדד המחירים לצרכן באופן שבו קיימים עודף נכסים על התחייבויות צמודי מדד, בסכום של כ-9 מיליארד ש"ח נכון ליום 30 בספטמבר 2024, בהשוואה ל-7.4 מיליארד ש"ח בסוף ספטמבר 2023. עליית המדד תרמה כ-309 מיליון ש"ח להכנסות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של השנה, בהשוואה ל-219 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר

רווח ורווחיות

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של השנה הסתכם ב-1,798 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,673 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 7.5%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק (על בסיס שנתי) עמדה בתקופה ינואר-ספטמבר 2024 על שיעור של 19.4%, בהשוואה ל-20.5% בתקופה המקבילה אשתקד ובהשוואה ל-19.7% בכל שנת 2023.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק ברבעון השלישי של השנה הסתכם ב-620 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-455 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 36.3%.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק (על בסיס שנתי) עמדה ברבעון השלישי של השנה על שיעור של 19.4%, בהשוואה ל-16.0% בתקופה המקבילה אשתקד.

תמצית דוח רווח והפסד

לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר			לשלושת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר			
שינוי	2023	2024	שינוי	2023	2024	
באחוזים		במיליוני ש"ח	באחוזים		במיליוני ש"ח	
0.1	3,898	3,901	15.7	1,226	1,418	רווח מימוני, נטו ⁽¹⁾
	336	(51)	(86.7)	165	22	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
10.9	3,562	3,952	31.6	1,061	1,396	רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי
(0.2)	1,138	1,136	6.4	375	399	עמלות והכנסות אחרות
2.0	2,197	2,240	6.0	733	777	הוצאות תפעוליות ואחרות
13.8	2,503	2,848	44.8	703	1,018	רווח לפני מסים
18.9	869	1,033	57.9	247	390	הפרשה למסים על הרווח
(41.0)	105	62	4.8	21	22	חלק הבנק ברווחי חברה כלולה לאחר השפעת המס
						רווח נקי:
7.9	1,739	1,877	36.3	477	650	לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
19.7	(66)	(79)	36.4	(22)	(30)	רווח המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
7.5	1,673	1,798	36.3	455	620	המיוחס לבעלי מניות הבנק
20.5%		19.4%	16.0%		19.4%	תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק ⁽²⁾

- (1) סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות הרבית, נטו והכנסות המימון שאינן מרבית לרווח המימוני, נטו.
- (2) על בסיס שנתי.

התפתחות ההכנסות וההוצאות

הרווח המימוני נטו

להלן הרכב הרווח המימוני, נטו⁽²⁾

תשעת החודשים הראשונים של שנת		2023				2024			
2023	2024	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	
במיליוני ש"ח						במיליוני ש"ח			
7,289	8,410	2,176	2,523	2,590	2,561	2,576	2,879	2,955	הכנסות רבית
3,469	4,809	901	1,205	1,363	1,415	1,461	1,658	1,690	הוצאות רבית
3,820	3,601	1,275	1,318	1,227	1,146	1,115	1,221	1,265	הכנסות רבית, נטו
78	300	36	43	(1)	64	100	47	153	הכנסות (הוצאות) מימון שאינן מרבית
3,898	3,901	1,311	1,361	1,226	1,210	1,215	1,268	1,418	סך הרווח המימוני המדווח
									בניטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:
4	7	(7)	8	3	(4)	(1)	(1)	9	התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים
(92)	8	(8)	(26)	(58)	(9)	1	(4)	11	רווחים (הפסדים) ממימוש ומהתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב
36	126	(6)	29	13	22	51	2	73	רווחים (הפסדים) מהשקעות במניות
(52)	141	(21)	11	(42)	9	51	(3)	93	סך כל ההשפעות שאינן מפעילות שוטפת
3,950	3,760	1,332	1,350	1,268	1,201	1,164	1,271	1,325	רווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽¹⁾

(1) מזה בגין השפעות שינויים במדד - הכנסה בסך של כ-309 מיליון ש"ח בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024, בהשוואה להכנסה בסך של כ-219 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (ברבעון השלישי של השנה - הכנסה בסך של כ-150 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסה בסך של כ-68 מיליון ש"ח ברבעון המקביל אשתקד).

(2) בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות רבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מרבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים המהווים חלק אינטגרלי מניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות ממכשירים נגזרים כוללות, בין היתר, את השפעות ערך הזמן על השווי הוגן של נגזרים, המהווים חלק בלתי נפרד מניהול סיכוני הרבית בבנק ואת השפעת שיעור עליית המדד הידוע על נגזרים, המהווה חלק בלתי נפרד מניהול החשיפה למדד המחירים לצרכן.

הרווח המימוני מפעילות שוטפת בתשעת החודשים הראשונים של השנה הסתכם ב-3,760 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,950 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 4.8%. הקיטון מוסבר מיידה במרווחי האשראי והפקדונות וממעבר להפקדה בפקדונות נושאי רבית, חלף עו"ש זכות שאינו נושא רבית.

להלן נתונים עיקריים בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית:

לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר		
2023	2024	
באחוזים		
5.48	5.46	שיעור ההכנסה על נכסים נושאי רבית ⁽¹⁾
3.67	4.12	שיעור ההוצאה על התחייבויות נושאות רבית ⁽¹⁾
1.81	1.34	פער הרבית הכולל
2.87	2.34	יחס בין ההכנסות מרבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הרבית ⁽¹⁾

(1) על בסיס שנתי

בתשעת החודשים הראשונים של השנה, חלה ירידה של 0.53 נקודות האחוז ביחס בין הכנסות הרבית, נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הרבית בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. הירידה נובעת מקיטון בהכנסות הרבית, נטו, בעיקר מיידה במרווחי האשראי והפקדונות וממעבר להפקדה בפקדונות נושאי רבית חלף עו"ש זכות שאינו נושא רבית.

למידע נוסף בדבר שיעורי הכנסות והוצאות רבית של הבנק והחברות מאוחדות שלו וניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות רבית, ראה נספח 1 לפרק מממשל תאגיד.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-51 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 336 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסה הפרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-42 מיליון ש"ח כתוצאה מגביית חובות שנמחקו חשבונאית, בהשוואה ל-31 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-9 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 367 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאה הקבוצתית להפסדי אשראי בתקופה המקבילה אשתקד נבעה מכך שבתקופה המקבילה אשתקד בוצעה הגדלת הפרשה קבוצתית על מנת לשקף את החשש מהשפעות מאקרו כלכליות חזיות, לנוכח אי הוודאות בתנאים הכלכליים ששררו באותה תקופה (בין היתר, לאור פרוץ מלחמת חרבות ברזל).

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ברבעון השלישי של השנה ב-22 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-165 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאה הקבוצתית בגין הפסדי אשראי הסתכמה ברבעון השלישי של השנה ב-24 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-169 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההוצאה הקבוצתית ברבעון משקפת את חוסר הוודאות הכלכלית לאור התמשכות והתרחבות מלחמת חרבות ברזל.

להלן פרטים לגבי ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים:

לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר		לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר		
2024	2023	2024	2023	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
30	34	93	72	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(32)	(38)	(135)	(103)	קיטון בהוצאה הפרטנית וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
(2)	(4)	(42)	(31)	הכנסה פרטנית, נטו בגין הפסדי אשראי
24	169	(9)	367	הוצאה (הכנסה) קבוצתית בגין הפסדי אשראי
22	165	(51)	336	סך כל ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
				מזה:
9	118	(53)	228	הוצאות (הכנסות) בגין סיכון אשראי מסחרי
1	3	(4)	(1)	הוצאות (הכנסות) בגין סיכון אשראי לדיר
11	44	5	106	הוצאות בגין סיכון אשראי פרטי אחר
1	-	1	3	הוצאות בגין סיכון אשראי לבנקים, ממשלות ואגרות חוב
באחוזים		באחוזים		
0.01%	0.01%	0.05%	0.03%	שיעור ההכנסה הפרטנית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.08%	0.56%	0.01%	0.41%	שיעור ההוצאה (הכנסה) הקבוצתית בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾
0.07%	0.55%	0.06%	0.38%	שיעור סך כל ההוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור ⁽¹⁾

(1) על בסיס שנתי.

למידע נוסף בדבר ההוצאות בגין הפסדי אשראי ראה פרק סקירת הסיכונים להלן.

ההכנסות מעמלות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-1,123 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,131 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 0.7%.

להלן התפלגות ההכנסות מעמלות:

לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר		
2024	2023	
במיליוני ש"ח		
140	164	ניהול חשבון
90	90	כרטיסי אשראי
599	553	פעילות בשוק ההון
150	162	הפרשי המרה
65	77	עמלות מעסקי מימון
79	85	עמלות אחרות
1,123	1,131	סך כל העמלות

הקיטון בהכנסות ניהול חשבון מוסבר, בין היתר, מוויתור על עמלות, במסגרת הטבות שהבנק העניק ללקוחותיו להתמודדות עם השפעות המלחמה.

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-2,240 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,197 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.0%. להלן פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות:

לתשעת החודשים שנסתיימו ביום		
30 בספטמבר 2023	30 בספטמבר 2024	
	במיליוני ש"ח	
1,353	1,302	משכורות והוצאות נלוות
256	294	אחזקה ופחת בנכסים וציוד
91	99	הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים
497	545	הוצאות אחרות
2,197	2,240	סך כל ההוצאות התפעוליות והאחרות

משכורות והוצאות נלוות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-1,302 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,353 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 3.8%. הקיטון בהוצאות השכר נבע בעיקרו מירידה בהוצאות בגין מענקים, בין היתר, עקב חתימה על הסכמי עבודה לשנים 2023-2026 בתקופה המקבילה אשתקד. ירידה זו קווצה בחלקה בעליית השכר השוטף.

הוצאות אחזקה ופחת בנכסים וציוד הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-294 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-256 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 14.8%. הגידול נובע מהפרשה לירידת ערך של נכס שימוש במסגרת מהלכי התייעלות.

הוצאות הפחתות של נכסים בלתי מוחשיים הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-99 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-91 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 8.8%, שנבע בעיקר מגידול בהיקף ההשקעה בנכסי תוכנה.

ההוצאות האחרות הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-545 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-497 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 9.7%, שנבע, בין היתר, מגידול בהוצאות מחשב, תרומות, תקשורת, פרסום וסילוק.

ההפרשה למסים על הרווח הסתכמה בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-1,033 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-869 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור המס האפקטיבי הגיע ל-36.3% לעומת 34.7% בתקופה המקבילה אשתקד. שיעור המס האפקטיבי הושפע בעיקר מהכנסות מסים בגין שנים קודמות בסך של 49 מיליון ש"ח ומעדכון שיעור המס הסטטוטורי כמפורט להלן.

בחודש מרס 2024, פורסם חוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה - חרבות ברזל), תשפ"ד-2024. בהתאם לחוק, בנק שאינו בעל היקף פעילות קטן (בנק ששווי נכסיו נמוך מ-5% משווי הנכסים של כלל הבנקים בישראל) ישלם תשלום מיוחד בשיעור של 6% מהרווח בשנים 2024 ו-2025, עד לתקרה מסוימת. שיעור המס יחושב לפי החלק היחסי של התקופה ממועד כניסת החוק לתוקף, 1 באפריל 2024. בהתאם, שיעור המס הסטטוטורי בשנת 2024 עומד על 38.03%, בהשוואה לשיעור המס הקודם שהיה 34.2%. כמו כן, ביום 14 באפריל 2024, פורסם צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"רים ומוסדות כספיים) (תיקון, התשפ"ד-2024) הקובע את העלאת המע"מ מ-17% ל-18% החל מיום 1 בינואר 2025. אולם, בנק אשר יהיה כפוף לתשלום של 6% על הרווח בשנת 2025 בהתאם לחוק תשלום מיוחד לשם השגת יעדי התקציב (הוראת שעה - חרבות ברזל), תשפ"ד-2024 המתואר לעיל, ישלם מס רווח ומס שכר בשיעור של 17%. השפעת הגידול בשיעור מס הרווח על יתרת המסים הנדחים הסתכמה בהכנסה בסך של 13 מיליון ש"ח והוכרה ברבעון השני של השנה בסעיף הפרשה למסים על הרווח בדוח רווח והפסד (ראה גם באור l.1' לדוחות הכספיים).

חלק הבנק ברווח של חברה כלולה לאחר השפעת המס הסתכם ב-62 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-105 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה נובעת בעיקר מרווח מהשלמת עסקת המכר של בית כאל בתקופה המקבילה אשתקד.

סך הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-1,736 מיליון ש"ח, סכום זה מורכב מהרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק בסך של 1,798 מיליון ש"ח, מהפסד כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 68 מיליון ש"ח ומרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 6 מיליון ש"ח.

המבנה וההתפתחויות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

סך נכסי קבוצת הבנק ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכם ב-242,512 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-221,593 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 9.4%.

א. להלן ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים:

שינוי	31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2024	
באחוזים		במיליוני ש"ח	
6.1	117,622	124,749	אשראי לציבור, נטו
6.9	26,985	28,860	ניירות ערך
18.3	68,866	81,440	מזומנים ופקדונות בבנקים
11.4	191,125	212,907	פקדונות הציבור
(6.1)	4,767	4,474	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
8.2	12,071	13,066	הון המיוחס לבעלי מניות הבנק

ב. להלן ההתפתחות בסעיפים חוץ מאזניים עיקריים:

שינוי	31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2024	
באחוזים		במיליוני ש"ח	
			מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים למעט נגזרים:
83.0	141	258	אשראי תעודות
(2.0)	9,296	9,107	ערבויות והתחייבויות אחרות
20.5	2,617	3,154	מסגרות לפעולה במכשירים נגזרים שלא נוצלו
4.7	11,245	11,772	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה שלא נוצלו
1.0	10,337	10,437	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
42.3	853	1,214	מסגרות להשאלת ניירות ערך
6.5	10,475	11,152	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערבויות
4.7	44,964	47,094	סך הכל

מכשירים פיננסיים נגזרים:

31 בדצמבר 2023			30 בספטמבר 2024			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
					במיליוני ש"ח	
17,643	242	361	19,366	197	296	חוזי רבית
84,419	1,355	1,102	103,359	607	726	חוזי מטבע
62,168	2,185	2,186	63,686	1,274	1,274	חוזים בגין מניות
157	2	2	580	12	12	חוזי סחורות ואחרים
164,387	3,784	3,651	186,991	2,090	2,308	סך הכל

האשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכם ב-124,749 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-118,577 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2023 ול-117,622 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 5.2%-ו 6.1% בהתאמה.

להלן נתונים על היקפי האשראי לציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך האשראי לציבור ליום				31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2024		
		שינוי		31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2024		
				במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח		
		באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח		
						מטבע ישראלי	
			3,388	95,191	98,579	- לא צמוד	
			755	15,366	16,121	- צמוד למדד	
			2,916	6,477	9,393	מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)	
			68	588	656	פריטים לא כספיים	
			7,127	117,622	124,749	סך הכל	

אשראי לציבור, ברוטו לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי לעומת				31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2024		
				31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2024		
				באחוזים	במיליוני ש"ח		
						עסקים גדולים	
			34,464	35,245	40,441	עסקים בינוניים	
			7,270	7,442	7,326	עסקים קטנים וזעירים	
			18,814	18,093	18,273	משקי בית ללא הלוואות לדיוור	
			22,968	22,181	23,094	הלוואות לדיוור	
			35,508	35,450	36,161	בנקאות פרטית	
			98	98	133	גופים מוסדיים	
			951	731	946	סך הכל	

סיכון האשראי הכולל לציבור מורכב מסיכון אשראי מאזני, הכולל את האשראי לציבור, השקעות באגרות חוב של הציבור ונכסים הנובעים ממכשירים נגזרים שנרכשו על ידי הציבור, ומסיכון אשראי חוץ מאזני, הכולל עסקאות במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים, מסגרות אשראי בלתי מנוצלות והתחייבויות למתן אשראי.

סיכון האשראי הכולל לציבור, ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכם ב-172,186 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-162,564 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 5.9%.

להלן מידע לגבי התפלגות סיכון האשראי הכולל לציבור לפי ענפי משק:

ענף משק		30 בספטמבר 2024		31 בדצמבר 2023			
		סיכון האשראי הכולל לציבור		סיכון האשראי הכולל לציבור			
		במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	שינוי	
						שירותים פיננסיים (כולל חברות החזקה)	
			30,868	17.9	15.1	בינוי ונדל"ן	
			25,536	14.8	15.5	תעשייה	
			10,496	6.1	6.5	מסחר	
			9,403	5.5	6.1	לקוחות פרטיים, לרבות הלוואות לדיוור	
			79,963	46.4	47.2	אחרים	
			15,920	9.3	9.6	סך הכל	

להלן החלוקה הענפית של ששת הלווים הגדולים בקבוצה (לפי גודל חבות ברוטו לפני ניכוי בטחונות המותרים לניכוי לצורך מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לוויים):

30 בספטמבר 2024					
לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני*	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים
		במיליוני ש"ח			
1.	שירותים פיננסיים	2,487	66	2,553	420
2.	שירותים פיננסיים	1,629	40	1,669	180
3.	שירותים פיננסיים	1,499	98	1,597	799
4.	שירותים פיננסיים	1,001	332	1,333	909
5.	שירותים פיננסיים	1,237	16	1,253	172
6.	שירותים פיננסיים	1,226	6	1,232	170

31 בדצמבר 2023					
לווה מספר	ענף משק	סיכון אשראי מאזני*	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי כולל לאחר ניכויים מותרים
		במיליוני ש"ח			
1.	שירותים פיננסיים	1,190	290	1,480	672
2.	שירותים פיננסיים	1,360	25	1,385	218
3.	שירותים פיננסיים	1,131	4	1,135	1,135
4.	שירותים פיננסיים	195	701	896	896
5.	שירותים פיננסיים	741	124	865	432
6.	שירותים פיננסיים	816	22	838	34

* כולל אשראי לציבור, השקעה באגרות חוב ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.

ההשקעה בניירות ערך ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכמה ב-28,860 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-26,985 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 6.9%.

להלן הרכב התיק:

חלק מסך ניירות הערך					
	30 בספטמבר 2024	31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2024	31 בדצמבר 2023	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		באחוזים
אגרות חוב ממשלתיות	25,600	25,304	88.7	93.8	
אגרות חוב של בנקים ⁽¹⁾	1,742	956	6.0	3.5	
אגרות חוב קונצרניות	313	182	1.1	0.7	
מניות ⁽²⁾	1,205	543	4.2	2.0	
סך הכל	28,860	26,985	100.0	100.0	

(1) היתרה כוללת גם אגרות חוב שהונפקו על ידי חברות הנפקה של בנקים.

(2) ההשקעה במניות כוללת, בין היתר, השקעה בקרנות השקעה פרטיות, השקעה במניות ובסלי מדדי מניות והשקעה בקרנות גידור.

להלן התפלגות תיק ניירות הערך לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך ניירות הערך ליום					
	30 בספטמבר 2024	31 בדצמבר 2023	שינוי	30 בספטמבר 2024	31 בדצמבר 2023
	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	באחוזים	באחוזים
מטבע ישראלי	14,565	10,434	4,131	39.6	38.7
- לא צמוד	2,033	1,874	159	8.5	6.9
- צמוד למדד	11,057	14,134	(3,077)	(21.8)	52.4
מטבע חוץ (כולל צמוד למטבע חוץ)	1,205	543	662	121.9	2.0
פריטים לא כספיים	28,860	26,985	1,875	6.9	100.0
סך הכל					

להלן פירוט המקורות לציטוטי המחירים המשמשים את הבנק לשם קביעת השווי ההוגן של ניירות הערך ליום 30 בספטמבר 2024:

מחיר מצד נגדי לעסקה**	מחיר אינדיקטיבי*	מחיר מצוטט בשוק פעיל	סך הכל
		במיליוני ש"ח	
1,205	206	4	995
15,835	-	-	15,835
763	-	80	683
11,057	-	11,032	25
28,860	206	11,116	17,538
100.0	0.7	38.5	60.8

* מחיר אינדיקטיבי - אינדיקציה הנקבעת על ידי הבנק והמבוססת בעיקר על ציטוטי מחיר המתקבלים מגופים חיצוניים, אשר התמחותם בכך, והיתרה מבוססת על מודלים פנימיים שנקבעו על ידי הבנק.

** מחיר מצד נגדי לעסקה - ציטוט מחיר המתקבל מהגורם מולו בוצעה העסקה.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב במט"ח וצמודות מט"ח לפי מדינות/יבשות:

יתרה ליום	30 בספטמבר 2024	31 בדצמבר 2023
	במיליוני ש"ח	
ישראל (כולל ממשלת ישראל - 3,058 מיליון ש"ח; 31.12.23 - 3,078 מיליון ש"ח)	3,898	3,189
ארצות הברית (כולל ממשלת ארצות הברית - 6,707 מיליון ש"ח; 31.12.23 - 10,407 מיליון ש"ח)	6,886	10,647
קנדה	74	144
המזרח הרחוק, אוסטרליה ואחרים (3 מדינות, 31.12.23 - 3 מדינות)	102	75
אירופה (3 מדינות, 31.12.23 - 3 מדינות)	97	79
סך הכל	11,057	14,134

יצוין כי בכל אחת מהמדינות (למעט ממשלת ישראל וממשלת ארצות הברית), אין מנפיק שיתרת אגרות החוב שלו עולה על 2% מההון המיוחס לבעלי מניות הבנק.

אגרות חוב במט"ח וצמוד מט"ח - מסתכמות ב-11,057 מיליון ש"ח (2,980 מיליון דולר) (כולל בעיקר אגרות חוב ממשלת ארצות הברית בסך של 6,707 מיליון ש"ח ואגרות חוב מדינת ישראל במט"ח בסך של 3,058 מיליון ש"ח). כל אגרות החוב במט"ח הכלולות בתיק מדורגות בדירוג השקעה (Investment Grade) מזה כ-94% בקבוצת דירוג A ומעלה. תיק השקעה זה מפוזר כך שהחשיפה למנפיק יחיד (שאינו ממשלה) אינה עולה על 2% מהיקף תיק אגרות החוב במט"ח. משך החיים הממוצע בתיק אגרות החוב במט"ח עומד על כשנה. יתרת הרווחים ברוטו שטרם מומשה (הכלולה בהון במסגרת התאמות לשווי הוגן בגין אגרות חוב זמינות למכירה) ליום הדיווח, בגין תיק זה, עמדה על כ-8 מיליון ש"ח (כ-2 מיליון דולר), בהשוואה ליתרת הפסדים של כ-8 מיליון ש"ח (כ-2 מיליון דולר) ליום 31 בדצמבר 2023.

להלן פירוט נוסף לאגרות חוב קונצרניות במטבע ישראלי, לפי ענפי משק:

יתרה ליום	30 בספטמבר 2024	31 בדצמבר 2023
	במיליוני ש"ח	
בנקים	574	381
חשמל ומים	64	23
בניה ונדל"ן	49	26
שירותים פיננסיים	18	20
תעשיה	20	10
תחבורה	26	29
מסחר	12	-
סך הכל	763	489

יתרת ההפסדים, נטו (לפני השפעת המס) הכלולים ברווח כולל אחר מצטבר, בגין הפער בין השווי ההוגן של אגרות חוב בתיק הזמין למכירה לבין עלותן המופחתת, ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכמה ב-237 מיליון ש"ח (143 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס).
נכון ליום 12 בנובמבר 2024, יתרת ההפסדים ברוטו, הסתכמה ב-242 מיליון ש"ח (145 מיליון ש"ח לאחר השפעת המס).

מזומנים ופקדונות בבנקים ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכמו ב-81,440 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-68,866 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 18.3%.

פקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכמו ב-212,907 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-191,125 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 11.4%.
להלן התפלגות תיק פקדונות הציבור לפי מגזרי ההצמדה השונים:

חלק המגזר מסך פקדונות הציבור ליום		יתרה ליום			
31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2024	31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2024	שינוי במיליוני ש"ח	
באחוזים	באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
					מטבע ישראלי
78.8	81.7	15.4	23,141	150,675	173,816
3.0	2.3	(11.1)	(622)	5,614	4,992
17.9	15.7	(2.4)	(809)	34,248	33,439
0.3	0.3	12.2	72	588	660
100.0	100.0	11.4	21,782	191,125	212,907

פקדונות הציבור לפי מגזרי פעילות פיקוחיים:

השינוי לעומת		30 בספטמבר			
31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2023	31 בדצמבר 2023	2023	2024	
באחוזים	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	
1.2	21.2	20,831	17,406	21,089	עסקים גדולים
(10.9)	(0.5)	6,919	6,199	6,167	עסקים בינוניים
(3.1)	3.4	26,560	24,892	25,734	עסקים קטנים וזעירים
2.2	5.8	72,207	69,725	73,772	משקי בית
6.4	9.4	11,733	11,416	12,489	בנקאות פרטית
39.3	42.6	52,875	51,636	73,656	גופים מוסדיים
11.4	17.5	191,125	181,274	212,907	סך הכל

תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק

סך תיקי ניירות הערך של לקוחות קבוצת הבנק ליום 30 בספטמבר 2024 עמד על 586 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-481 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2023, גידול בשיעור של 21.8%.

אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכמו ב-4,474 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-4,767 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, קיטון בשיעור של 6.1%.

הון והלימות ההון

ההון המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ביום 30 בספטמבר 2024 ב-13,066 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-12,071 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 8.2%. השינוי בהון המיוחס לבעלי מניות הבנק הושפע מהרווח הנקי בסך של 1,798 מיליון ש"ח, מהפסד כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן בסך של 68 מיליון ש"ח, מרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 6 מיליון ש"ח ומקיטון בגין דיבידנד ששולם בסך של 741 מיליון ש"ח.

הלימות ההון

יחסי הון מינימאליים

הבנק מיישם את הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 211-201 בנושא מדידה והלימות הון, כפי שעודכנו על מנת להתאימן להנחיות באזל. בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין בדבר יחסי הון מזעריים, נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 9% ויחס הון כולל של 12.5% וזאת כתאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית. כמו כן, על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיוור" נדרש הבנק להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 באחוז אחד מיתרת הלוואות לדיוור למועד הדוח. יצוין, כי בהתאם להוראת שעה מיום 27 באפריל 2020, הדרישה, כאמור, לא תחול בגין הלוואות לדיוור (הן למטרת דיוור והן לכל מטרה) שאושרו החל מיום 19 במרס 2020 ועד לתום תוקף הוראת השעה (30 בספטמבר 2021). ביום 27 בדצמבר 2021, במסגרת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות על העמדת הלוואות לדיוור, נקבע, כי דרישת ההון הנוספת האמורה תחול בגין הלוואות למטרת דיוור בלבד ולא תחול בגין הלוואות לכל מטרה. לאור כל האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על ידי הפיקוח על הבנקים, על בסיס מאוחד ליום 30 בספטמבר 2024 הינם 9.23%- ו-12.50%, בהתאמה.

בנוסף לאמור לעיל, תהליך קביעת יעדי ההון נעשה בהתבסס על הפרמטרים המרכזיים הבאים:

- ממצאי תהליך ה-ICAAP להתבסס על פרופיל הסיכון של הקבוצה ובהתחשב ביעדים העסקיים של הקבוצה והצמיחה המתוכננת.
- תוצאות מבחני הקיצון כמפורט בהמשך.
- מקדם שמרנות וכרית ביטחון המשלבים הערכות ואומדנים ביחס לפרופיל הסיכונים ובסיס ההון.

למידע מפורט, ראה דוח על הסיכונים לשנת 2023 באתר האינטרנט של הבנק.

יעדי ההון שנקבעו על ידי הדירקטוריון, הינם:

- במצב עסקים רגיל - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-9.35% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.50%.
 - במצב קיצון - יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת מ-6.50% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-9.00%.
- יעדי ההון מביאים בחשבון את הסיכונים שהבנק חשוף אליהם, לרבות סיכונים אשראי, סיכונים פיננסיים שהעיקרי בהם הוא סיכון הרבית, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע, סיכון טכנולוגיות המידע, סיכון ציות ואיסור הלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון רגולטורי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין וסיכון מודל.

מבחני הקיצון

הבנק מיישם תשתית תרחישי קיצון לבחינת הנאותות ההונית ובוחן את יחסי ההון לפי תכנון ההון התלת שנתי. המתווה כולל, בין היתר, תרחישי קיצון הוליסטיים "מתגלגלים" על פני שלוש שנים, בתחום סיכונים אשראי, סיכונים פיננסיים, סיכונים תפעוליים לרבות סייבר, איסור הלבנת הון, ציות, אסטרטגיה, מוניטין, תפעולי ועוד. מתווה תרחישי הקיצון, כולל התאמות לסביבת המשק הנוכחית ומביא לידי ביטוי גם את השפעותיה האפשריות של המלחמה.

למידע מפורט, ראה דוח על הסיכונים לשנת 2023 המתפרסם באתר האינטרנט של הבנק.

מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית

ביום 12 בינואר 2016, הופץ מכתב בנק ישראל בנושא התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל. לפי המכתב, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תכנית רב שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאי המכתב יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התכנית לתקופה של חמש שנים בקו ישר. ביום 16 בדצמבר 2019, פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב אשר האריך את תוקף הנחיות אלו, עד ליום 31 בדצמבר 2021. היקף תכניות ההתייעלות בכח אדם משנת 2018 ומשנת 2020, בגין חלות ההקלות עמד על סך של 118 מיליון ש"ח, נטו לאחר השפעת המס. ללא ההקלה כאמור, יישום מהלכי ההתייעלות, נכון ליום 30 בספטמבר 2024, היה מביא לקיטון של 0.01% ביחסי הלימות ההון.

יישום לראשונה של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים

החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה.

ביום 1 בדצמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "הון פיקוחי - השפעת יישום כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים", אשר כלל, בין היתר, עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 299, לפיו נקבע, כי במידה שכתוצאה מהיישום לראשונה של כללים אלה, חל קיטון בהון העצמי רובד 1 של תאגיד בנקאי, הוא רשאי לפרוס את הקיטון האמור, על פני שלוש שנים (להלן: "תקופת המעבר"). ללא ההקלה, כאמור, היישום של הכללים הנ"ל, נכון ליום 30 בספטמבר 2024, היה מביא לקיטון של 0.01% ביחסי הלימות ההון.

יישום ההוראות

במסגרת הנדבך הראשון, הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית לפי הוראות בנק ישראל לסיכוני האשראי, השוק והסיכונים התפעוליים. במסגרת הנדבך השני, הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת נאותות ההון (תהליך ה-ICAAP). תהליך זה נועד להבטיח קיום רמה הולמת של אמצעים הוניים שתתמוך בכלל הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק. מסמך ה-ICAAP לנתוני 30 בספטמבר 2023, בוצע כנדרש. תשתית תהליך הנאותות ההונית שאושרה בבנק משמשת בסיס לתהליך הפנימי המבוצע גם בחברה הבת הבנקאית בהתאמות הנדרשות ועל בסיס פרופיל הסיכון הספציפי שלה.

יתרה ליום		
31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2024	
12,292	13,288	1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים (במיליוני ש"ח)
3,569	2,767	הון עצמי רובד 1, לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים
15,861	16,055	הון רובד 2, לאחר ניכויים
		סך כל ההון הכולל
97,053	103,257	2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון (במיליוני ש"ח)
886	1,174	סיכון אשראי
10,360	12,027	סיכונים שוק
108,299	116,458	סיכון תפעולי
		סך כל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון
11.35%	11.41%	3. יחס ההון לרכיבי סיכון
14.65%	13.79%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
9.24%	9.23%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
12.50%	12.50%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים
		יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 בספטמבר 2024 עמד על 11.41%, בהשוואה ל-11.35% ליום 31 בדצמבר 2023. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון ליום 30 בספטמבר 2024 עמד על 13.79%, בהשוואה ל-14.65% ליום 31 בדצמבר 2023.

ההון הכולל ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכם ב-16,055 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-15,861 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 1.2%. בסיס ההון הושפע מחד מרווח בסך של 1,798 מיליון ש"ח, מגידול בהפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי הכשירה להיכלל בהון רובד 2 בסך של 86 מיליון ש"ח ומרווח כולל אחר בגין הטבות לעובדים בסך של 6 מיליון ש"ח, ומאידך, גידול זה קוזז בדיבידנד ששולם בסך של 741 מיליון ש"ח, מפדיון מכשירי הון בסך של 303 מיליון ש"ח, מהפסד כולל אחר בגין הצגת אגרות חוב זמינות למכירה לפי שווי שוק בסך של 68 מיליון ש"ח ומהשקעה במכשירי הון פיקוחיים של בנקים אחרים בסך של 685 מיליון ש"ח.

נכסי הסיכון ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכמו ב-116,458 מיליון ש"ח בהשוואה ל-108,299 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 7.5%, אשר נבע בעיקר מגידול באשראי לציבור ומגידול שנובע מהשפעת הורדת דירוג מדינת ישראל על החשיפות המקומיות לממשלות, לישויות סקטור ציבורי ולגופים פיננסיים. הורדת הדירוג בחודש אפריל 2024 מרמה של AA- לרמה של A+ הביאה לירידה של 0.21%-0.26% ביחס הון רובד 1 וביחס ההון הכולל, בהתאמה. להערכת הבנק, אם וככל שירד דירוג האשראי של ישראל בשתי דרגות על ידי חברת הדירוג S&P, יגרום הדבר לירידה של 0.31%-0.38% ביחס הון רובד 1 וביחס ההון הכולל, בהתאמה.

יחס הון כולל ויחס הון עצמי רוברד 1 של חברה בת משמעותית בהתאם להוראות בדבר "מסגרת עבודה למדידה והלימות הון" (באזל):

31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2024	בנק מסד בע"מ
18.06%	17.28%	יחס הון עצמי רוברד 1 לרכיבי סיכון
19.16%	18.38%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון

הקיטון ביחס ההון במסד נובע בעיקר מהורדת דירוג האשראי של ישראל מרמה של AA- לרמה של A+ ומחלוקת דיבידנד בסך של 60 מיליון ש"ח.

יחס מינוף - הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס המינוף (להלן - "ההוראה"). יחס המינוף מבוסס באחוזים, ומוגדר כיחס בין מדידת ההון לבין מדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון עצמי רוברד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. בהתאם להוראה תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד, וזאת לגבי כל תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא עד 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (וכלל את הבנק). ביום 15 בנובמבר 2020, פרסם בנק ישראל עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 250 - התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה), במסגרתו נתנה הקלה בדרישת יחס המינוף בחצי נקודת האחוז, כך שעל הבנק לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד (במקום 5%). לעניין הפחתת דרישות המינוף נקבע במסגרת חוזר הפיקוח על הבנקים מיום 20 בדצמבר 2023, כי ההקלה תחול עד ליום 31 בדצמבר 2025. תאגיד בנקאי שינצל הקלה זו ביום 31 בדצמבר 2025, יידרש לשוב ליחס המינוף הנדרש בטרם הוראת השעה בתוך שני רבעונים, כך שבתום תוקף הוראת השעה, יחול על הבנק יחס מינוף מזערי בהתאם ליחס המינוף בפועל או היחס המינימלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. יחס המינוף ליום 30 בספטמבר 2024 עומד על 5.17%, בהשוואה ל-5.26% ליום 31 בדצמבר 2023.

מדיניות חלוקת דיבידנד

בהתאם למדיניות חלוקת רווחים שאימץ דירקטוריון הבנק, הבנק יחלק כדיבידנד בכל שנה עד 50% מהרווח הנקי השנתי של השנה השוטפת הראוי לחלוקה, בכפוף לכך שיחסי ההון לרכיבי סיכון של הבנק לא יפחתו מהיעדים הרגולטוריים ומהיעדים שנקבעו ושייקבעו על ידי דירקטוריון הבנק, מעת לעת, בכפוף להוראות הדין ונוהל בנקאי תקין, וככל שלא יתרחשו שינויים לרעה ברווחי הבנק ו/או במצבו העסקי ו/או הכספי ו/או במצב המשק הכללי ו/או בסביבה החוקית.

אין באמור בהחלטה זו כדי לגרוע מסמכות הדירקטוריון לבחון מעת לעת את המדיניות, ולהחליט בכל עת, בהתחשב בשיקולים עסקיים ובהוראות הדין החלות על הבנק, על שינוי המדיניות או שינוי שיעור הדיבידנד שיחולק בגין תקופה מסוימת או להחליט שלא לחלק דיבידנד כלל. מובהר בזאת, כי כל חלוקה של דיבידנד תהיה טעונה אישור נפרד של הדירקטוריון, וכפופה לכל המגבלות החלות על הבנק בעניין חלוקת דיבידנד, ותפורסם בהתאם להוראות הדין, בצירוף כל הפרטים הנדרשים.

יצוין כי חלוקת דיבידנד על ידי הבנק כפופה, בנוסף להוראות חוק החברות, למגבלות נוספות כמפורט בבור 24 א.ב' לדוחות הכספיים לשנת 2023.

מאז פרוץ המלחמה, שלח המפקח על הבנקים למערכת הבנקאית את המכתבים הבאים בנושא "תכנוני הון ומדיניות חלוקת רווחים": מכתב מיום 12 בנובמבר 2023, בו נדרשו התאגידים הבנקאיים לבחון מחדש את מדיניות חלוקת הדיבידנדים שלהם לתקופה הקרובה לתאריך המכתב, על רקע המלחמה והגידול בחוסר הוודאות לגבי המשכיותה והיקף השפעתה על המשק; מכתב מיום 5 במרס 2024, ובו דרישה דומה, על רקע הימשכות המלחמה והיקף השפעתה על המשק, המחייבים משנה זהירות בנושא; ומכתב מיום 16 במאי 2024, בו מציין המפקח, כי המצב הגיאופוליטי הנוכחי מחייב המשך בחינה שמרנית ומושכלת של תכנון ההון ומדיניות חלוקת דיבידנד, תוך שימת לב ליחסי ההון בפועל ולכריות ההונית הנדרשות בתרחישים האפשריים השונים.

בשים לב למכתבי המפקח על הבנקים האמורים, החליט דירקטוריון הבנק, ביום 24 בנובמבר 2024, לאשר חלוקת דיבידנד במזומן לבעלי המניות של הבנק בסך כולל של 248 מיליון ש"ח (ברוטו).

מובהר, כי לא חל שינוי במדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק והיא נותרה בעינה. דירקטוריון הבנק ימשיך לדון בהמשך יישומה של מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק, לאור ההתפתחויות והשפעתן על המשק ועל הבנק.

המועד הקובע לעניין תשלום הדיבידנד יחול ביום 2 בדצמבר 2024 ויום התשלום יהיה ביום 10 בדצמבר 2024. סכום הדיבידנד הינו לפני כל מס במקור שעל הבנק לנכות על פי כל דין.

להלן פרטים בדבר דיבידנד שחולק על ידי הבנק משנת 2022:

יום ההכרזה	יום התשלום	סך הדיבידנד	דיבידנד למניה
		במיליוני ש"ח	בש"ח
6 בינואר 2022	24 בינואר 2022	215	2.14
7 במרס 2022	24 במרס 2022	165	1.65
24 במאי 2022	12 ביוני 2022	160	1.59
24 באוגוסט 2022	1 בספטמבר 2022	170	1.70
22 בנובמבר 2022	8 בדצמבר 2022	235	2.34
21 במרס 2023	4 באפריל 2023	268	2.67
17 במאי 2023	1 ביוני 2023	220	2.19
15 באוגוסט 2023	31 באוגוסט 2023	220	2.19
28 בנובמבר 2023	14 בדצמבר 2023	90	0.90
12 במרס 2024	31 במרס 2024	269	2.68
28 במאי 2024	17 ביוני 2024	228	2.27
15 באוגוסט 2024	2 בספטמבר 2024	244	2.44

מגזרי הפעילות הפיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בבאור 28א' לדוחות הכספיים לשנת 2023. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים.

להגדרות המגזרים הפיקוחיים ולפרטים בדבר עיקרי ההנחות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה באור 28 לדוחות הכספיים לשנת 2023.

להלן תמצית התפתחות תוצאות הפעילות לפי מגזרים:

א. סך ההכנסות *

חלק המגזר מסך ההכנסות		לשלושת החודשים שנתיים		לשלושת החודשים שנתיים		
שנתיים ביום 30 בספטמבר		שנתיים ביום 30 בספטמבר		שנתיים ביום 30 בספטמבר		
2023	2024	2023	2024	2023	2024	
באחוזים		באחוזים		במיליוני ש"ח		
13.5	11.9	0.5	216	217		עסקים גדולים
6.2	5.2	(4.0)	99	95		עסקים בינוניים
23.0	19.4	(4.1)	368	353		עסקים קטנים וזעירים
52.6	45.9	(1.2)	843	833		משקי בית
3.5	3.6	16.1	56	65		בנקאות פרטית
6.5	6.7	16.3	104	121		גופים מוסדיים
(5.3)	7.3		(85)	133		ניהול פיננסי
100.0	100.0	13.5	1,601	1,817		סך הכל

חלק המגזר מסך ההכנסות		לתשעת החודשים שנתיים		לתשעת החודשים שנתיים		
שנתיים ביום 30 בספטמבר		שנתיים ביום 30 בספטמבר		שנתיים ביום 30 בספטמבר		
2023	2024	2023	2024	2023	2024	
באחוזים		באחוזים		במיליוני ש"ח		
12.5	12.5	0.5	627	630		עסקים גדולים
6.0	5.7	(5.3)	303	287		עסקים בינוניים
22.8	20.8	(8.9)	1,148	1,046		עסקים קטנים וזעירים
49.8	48.9	(1.7)	2,505	2,463		משקי בית
3.3	3.6	8.3	168	182		בנקאות פרטית
6.2	6.5	4.1	314	327		גופים מוסדיים
(0.6)	2.0		(29)	102		ניהול פיננסי
100.0	100.0	-	5,036	5,037		סך הכל

ב. רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר		לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר		
2023	2024	2023	2024	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
277	342	78	100	עסקים גדולים
107	119	30	38	עסקים בינוניים
298	326	89	108	עסקים קטנים וזעירים
760	771	247	244	משקי בית
64	66	20	23	בנקאות פרטית
104	105	33	41	גופים מוסדיים
63	69	(42)	66	ניהול פיננסי
1,673	1,798	455	620	סך הכל

* כולל הכנסות רבית נטו והכנסות שאינן מרבית.

מגזרים עסקיים - מגזר העסקים הקטנים והזעירים, מגזר העסקים הבינוניים ומגזר העסקים הגדולים

להלן נתונים עיקריים אודות המגזרים העסקיים - עסקים קטנים וזעירים, בינוניים וגדולים - פעילות בישראל

לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2023				לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2024				
סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	
במיליוני ש"ח								
533	172	81	280	516	176	78	262	הכנסות רבית, נטו
150	44	18	88	149	41	17	91	הכנסות שאינן מרבית
683	216	99	368	665	217	95	353	סך הכנסות
118	34	21	63	9	(8)	1	16	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
257	60	32	165	247	60	29	158	הוצאות תפעוליות ואחרות
197	78	30	89	246	100	38	108	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
60,276	33,868	7,579	18,829	63,561	38,469	7,105	17,987	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
60,548	34,464	7,270	18,814	66,040	40,441	7,326	18,273	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
47,854	15,943	6,296	25,615	52,842	20,044	6,335	26,463	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
48,497	17,406	6,199	24,892	52,990	21,089	6,167	25,734	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2023				לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2024				
סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	סך הכל	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	
במיליוני ש"ח								
1,614	498	246	870	1,532	512	235	785	הכנסות רבית, נטו
464	129	57	278	431	118	52	261	הכנסות שאינן מרבית
2,078	627	303	1,148	1,963	630	287	1,046	סך הכנסות
229	22	44	163	(51)	(93)	3	39	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
784	175	92	517	758	183	91	484	הוצאות תפעוליות ואחרות
682	277	107	298	787	342	119	326	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
59,182	31,746	7,781	19,655	60,607	35,345	7,355	17,907	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
60,548	34,464	7,270	18,814	66,040	40,441	7,326	18,273	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
47,888	15,601	6,428	25,859	52,536	19,504	6,367	26,665	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
48,497	17,406	6,199	24,892	52,990	21,089	6,167	25,734	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות של המגזרים העסקיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-1,532 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,614 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 5.1%, אשר נבע בעיקר מירידה בהיקפי הפעילות במגזר העסקים הקטנים והזעירים.

ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-431 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-464 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 7.1%, אשר נבע מירידה בהכנסות מהפרשי המרה ובהכנסות מעמלות מעסקי מימון.

ההכנסות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-51 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 229 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (ראה הסבר בפרק רווח ורווחיות לעיל).

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-758 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-784 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 3.3%, אשר נבע בעיקר מקיטון בהוצאות השכר, המוסבר מירידה בהוצאות בגין מענקים, בין היתר, עקב חתימה על הסכמי עבודה לשנים 2023-2026 בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-787 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-682 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול ברווח הנקי מוסבר בעיקר מקיטון בהפרשה להפסדי אשראי, שקוּוּז בחלקו בירידה בהכנסות רבית נטו.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-60,607 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-59,182 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.4%.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכם ב-66,040 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-60,548 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2023, גידול בשיעור של 9.1%.

היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-52,536 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-47,888 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 9.7%.

פקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכמו ב-52,990 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-48,497 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2023, גידול בשיעור של 9.3%.

אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית

להלן נתונים עיקריים אודות אנשים פרטיים - משקי בית ובנקאות פרטית - פעילות בישראל

לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2023			לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2024			
סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	
					במיליוני ש"ח	
722	31	691	709	35	674	הכנסות רבית, נטו
177	25	152	189	30	159	הכנסות שאינן מרבית
899	56	843	898	65	833	סך הכנסות
47	1	46	12	1	11	הוצאות בגין הפסדי אשראי
409	24	385	417	26	391	הוצאות תפעוליות ואחרות
267	20	247	267	23	244	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
57,430	89	57,341	57,757	104	57,653	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
58,574	98	58,476	59,388	133	59,255	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
80,267	11,010	69,257	86,115	12,399	73,716	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
81,141	11,416	69,725	86,261	12,489	73,772	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2023			לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2024			
סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	סך הכל	בנקאות פרטית	משקי בית	
					במיליוני ש"ח	
2,149	97	2,052	2,109	99	2,010	הכנסות רבית, נטו
524	71	453	536	83	453	הכנסות שאינן מרבית
2,673	168	2,505	2,645	182	2,463	סך הכנסות
105	1	104	1	1	-	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,212	68	1,144	1,237	75	1,162	הוצאות תפעוליות ואחרות
824	64	760	837	66	771	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
57,616	85	57,531	57,199	96	57,103	יתרה ממוצעת של אשראי לציבור
58,574	98	58,476	59,388	133	59,255	יתרת האשראי לציבור לסוף תקופת הדיווח
79,313	10,654	68,659	85,449	12,095	73,354	יתרה ממוצעת של פקדונות הציבור
81,141	11,416	69,725	86,261	12,489	73,772	יתרת פקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

שינויים עיקריים בתוצאות הפעילות של מגזר האנשים הפרטיים בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024, בהשוואה לתקופה

המקבילה אשתקד

סך כל הכנסות הרבית, נטו הסתכמו ב-2,109 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,149 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 1.9%, אשר נבע מירידה במרווח מפעילות מתן אשראי.

ההכנסות שאינן מרבית הסתכמו ב-536 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-524 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.3%, אשר נבע בעיקר מעליה בהכנסות מפעילות בשוק ההון.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו ב-1 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-105 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד (ראה הסבר בפרק רווח ורווחיות לעיל).

ההוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו ב-1,237 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,212 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 2.1%. הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם ב-837 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-824 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 1.6%, שמוסבר בעיקר מקיטון בהפרשה להפסדי אשראי.

היתרה הממוצעת של האשראי לציבור הסתכמה ב-57,199 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-57,616 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 0.7%.

האשראי לציבור ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכם ב-59,388 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-58,574 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2023, גידול בשיעור של 1.4%.

היתרה הממוצעת של פקדונות הציבור הסתכמה ב-85,449 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-79,313 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 7.7%.

פקדונות הציבור ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכמו ב-86,261 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-81,141 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2023, גידול בשיעור של 6.3%.

מגזר ניהול פיננסי

סך כל ההכנסות המשייכות למגזר זה הסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-102 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 29 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בסך ההכנסות הושפע, בין היתר, מגידול ברווחים מהשקעה במניות ומימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות חוב, שהסתכמו בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-134 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסדים בסך של 56 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בסך של 190 מיליון ש"ח.

הרווח הנקי במגזר הניהול הפיננסי הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-69 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-63 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

חברות מוחזקות עיקריות

בנק מסד בע"מ (להלן - "מסד") - בו מחזיק הבנק 51.0% מהון המניות ומזכויות ההצבעה, הינו בנק מסחרי המתמחה במתן שירותים לאוכלוסיית המורים בישראל.

השקעת הבנק במסד ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכמה ב-648 מיליון ש"ח.

סך המאזן של מסד ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכם ב-12,445 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-11,804 מיליון ש"ח ביום 31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 5.4%.

סך כל ההון של מסד ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכם ב-1,271 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,173 מיליון ש"ח ב-31 בדצמבר 2023, גידול בשיעור של 8.4%. הרווח הנקי של מסד הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-161.5 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-134.1 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 20.4%.

חלק הבנק ברווחי מסד הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-82.4 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-68.4 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, גידול בשיעור של 20.4%.

ביום 30 ביוני 2024, חילק מסד דיבידנד בסך של 60 מיליון ש"ח. חלק הבנק בדיבידנד הסתכם בכ-31 מיליון ש"ח.

תשואת הרווח הנקי (על בסיס שנתי) עמדה על 17.5%, בהשוואה ל-16.8% בתקופה המקבילה אשתקד. יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עומד על 18.38%, בהשוואה ל-19.16% בסוף שנת 2023. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 17.28%, בהשוואה ל-18.06% בסוף שנת 2023.

במסגרת תהליך ICAAP-לנתוני ה-30 בספטמבר 2023 נקבעו על ידי דירקטוריון מסד יעדי ההון המינימליים כדלקמן: יחס הון עצמי רובד 1 לא יפחת משיעור של 10.5% ויחס ההון הכולל לא יפחת מ-12.65%.

נוסח ההתחייבות לשיפוי, שניתן לנושאי המשרה בבנק מסד, הותאם לשינויים שנערכו בנוסח ההתחייבויות לשיפוי שניתנו לנושאי המשרה בבנק, כמפורט בבאור 25 - התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות, לדוחות הכספיים לשנת 2023.

חברת כרטיסי אשראי לישראל בע"מ (להלן - "כאל") - הבנק מחזיק 28.2% בהון ו-21.0% בזכויות ההצבעה בכאל.

כאל עוסקת בשיווק ובתפעול של הנפקת כרטיסי אשראי וסליקת עסקאות בכרטיסי אשראי של המותגים הבינלאומיים "ויזה" ו"מסטרקארד", משווקת ומפעילה את מערך כרטיסי האשראי של "דיינרס" באופן בלעדי בישראל וכן סולקת כרטיסים ממותג "ישראלכרט".

השקעת הבנק בכאל ליום 30 בספטמבר 2024 הסתכמה ב-854 מיליון ש"ח.

יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון עמד על 13.2%, בהשוואה ל-14.3% בסוף שנת 2023. יחס הון עצמי רובד 1 עומד על 12.1%, בהשוואה ל-13.3% בסוף שנת 2023.

חלק הבנק ברווחי כאל, לפני השפעת המס, הסתכם בתשעת החודשים הראשונים של השנה ב-71 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-118.9 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, קיטון בשיעור של 40.3%.

הקיטון ברווח מוסבר בעיקר מהשפעות חד פעמיות שנרשמו בתקופה המקבילה אשתקד, כלהלן:

א. רישום רווח בסך של כ-231 מיליון ש"ח בגין השלמת עסקת מכירת בית כאל בגבעתיים. חלק הבנק ברווח האמור הינו 58 מיליון ש"ח.

ב. במסגרת הסכם הפצה משותפת עם חברת אל-על, הוקנתה לאל-על, בין היתר, אופציה מסוג "פאנטום" אשר תקנה לה זכות כלכלית בכאל כמפורט בדוח הדירקטוריון, פרק חברות מוחזקות עיקריות בדוחות הכספיים לשנת 2022. רישום האופציה כאמור, הקטין את הרווח הנקי של כאל ברבעון הראשון של שנת 2023 ב-37 מיליון ש"ח.

נוכח ההפרדות הצפויה מבנק דיסקונט, אישר דירקטוריון כאל, בחודש יולי 2023, את מכירת חלקה של כאל ב"קמפוס דיסקונט" לדיסקונט ליסינג. העסקה האמורה טרם הושלמה. עם השלמתה, צופה כאל להכיר ברווח נקי (בניכוי הפחתות הכרוכות במכירה ובהשפעת המס) בסך של כ-30 מיליון ש"ח.

ביום 30 בינואר 2023, פורסמו תקנות הבנקאות (רישוי) (בנק בעל היקף פעילות רחב), התשפ"ג-2023 (להלן - "התקנות").

בהתאם לדיווחי כאל ובהתאם לחוק הגברת התחרות וצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2017 ולתקנות, חלה על בנק דיסקונט בע"מ, השולט בכאל, החובה למכור את אמצעי השליטה שהוא מחזיק בכאל, וזאת עד תום שלוש שנים מיום פרסום התקנות או עד תום ארבע שנים בנסיבות מסוימות, ככל שיוחלט על מתווה של הנפקה לציבור. כמו כן, לעניין המכירה יחולו ההוראות שנקבעו בחוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), התשע"ד-2017. ביום 23 ביולי 2024, פורסם חוק הבנקאות (רישוי)(תיקון מס' 31), התשפ"ד-2024, במסגרתו בוצעו התאמות מסוימות ונקבע, כי לוחות הזמנים למכירה יוארכו בחמישה עשר חודשים (עד חודש מאי 2027, או אם יופחתו שיעורי אחזקות דיסקונט בכאל ל-40% או פחות - עד חודש מאי 2028). כמו כן, אושרו תיקונים המאפשרים את מכירת כאל לידי גוף מוסדי או גוף ריאלי משמעותי. עוד נקבע, כי במקרה שהבנק יהפוך לבעל שליטה בכאל לאחר מכירתה על ידי דיסקונט, יהיה עליו למכור את אחזקותיו בתוך שנתיים ותשעה חודשים.

ראה באור 9 לתמצית הדוחות הכספיים באשר לבקשות לאישור תובענות ייצוגיות נגד כאל ולשומות שהוציא מנהל מס ערך מוסף לכאל.

סקירת הסיכונים

פרק זה נכתב בפירוט רב בדוחות הכספיים לשנת 2023. על כן, יש לקרוא את הפרק יחד עם פרק סקירת הסיכונים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2023. מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא בדוח על הסיכונים ובגילויים פיקוחיים נוספים באתר האינטרנט של הבנק.

כללי

- א. פעילותה של הקבוצה מלווה בחשיפה לסיכונים, כשהעיקריים בהם הינם: סיכוני האשראי, לרבות ריכוזיות (ענפי משק ולווים), סיכוני שוק, כאשר העיקרי בהם הינו סיכון הרבית, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים לרבות סיכון סייבר ואבטחת מידע וסיכון טכנולוגיות המידע, סיכוני ציות והלבנת הון, סיכון אסטרטגיה, סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון חקיקה ורגולציה וסיכון מודל. כל הסיכונים העיקריים מנוהלים על ידי חברי הנהלה או בעלי תפקידים בכירים. בגין סיכוני אשראי, סיכוני שוק וסיכונים תפעוליים, קיימת דרישה רגולטורית להלימות הון במסגרת הוראות נדבך 1 של באזל. במסגרת תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process) הקבוצה מבצעת תהליך מעמיק של זיהוי מוקדי סיכון נוספים ואתגור מוקדי הסיכון המזוהים במסגרת הנדבך הראשון. במידת הצורך מתבצעת הקצאת הון משלימה בגין סיכוני נדבך 1 והקצאת הון נוספת בגין יתר הסיכונים ותתי הסיכונים.
- ב. מדיניות ניהול הסיכונים של הקבוצה מוכוונת להשגת היעדים האסטרטגיים שנקבעו, תוך טיפוח התמחויות בקבוצה, ניצול היתרונות למגוון וגודל, וכן תוך שמירה על רמות הסיכון שאושרו ועל קיומם של מנגנוני ניהול, בקרה, ביקורת ודיווח נאותים.
- ג. ניהול הסיכונים מתבצע ברמת הקבוצה, כאשר תפיסת הסיכון הכוללת של הקבוצה עולה בקנה אחד עם המסגרת הרגולטורית, שנקבעה על ידי המפקח על הבנקים ועל פי העקרונות המנחים (ה-Sound Practices) של וועדת באזל, המושתתים על העיקרון, כי לכל פעילות בנקאית הטומנת בחובה סיכון יוגדרו יאופיינו: מדיניות ותיאבון סיכון, מגבלות לתחיימת והגדרת היקף החשיפה, מעגלי בקרה וביקורת, מערכי דיווח ומנגנון לכימות הרווח, מדידתו ודיווח עליו, על פי אמות מידה מקובלות.
- ד. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים בקבוצה באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת, ומיושמים באמצעות שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון שמקיימים האחראים על יצירת הסיכון וניהולו, קו ההגנה השני שמקיימות יחידות הבקרה הבלתי תלויות בחטיבות לניהול סיכונים והחשבונאי הראשי והמערך המשפטי, וקו ההגנה השלישי שמקיימים מערכי הביקורת הפנימית והחיצונית.
- ה. מנהלת הסיכונים הראשית הינה חברת הנהלה ונושאת באחריות לפונקציית ניהול הסיכונים ולמסגרת ניהול הסיכונים המקיפה לרוחב הארגון כולו. ו. האחראים על ניהול הסיכונים הינם:
 - ר"ח ליליה קפלן מכהנת כראש החטיבה לניהול סיכונים ומנהלת הסיכונים הראשית (CRO), כמנהלת הסיכונים התפעוליים, כממונה על האכיפה הפנימית בניירות ערך וכמנהלת ההמשכיות העסקית.
 - סיכוני האשראי מנוהלים, החל מיום 1 ביולי 2024, על ידי ר"ח ורד גולן, ראש החטיבה העסקית. עד ליום זה, נוהלו סיכוני האשראי על ידי מר בניצי אדירי, אשר פרש מהבנק.
 - הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על ידי גב' אלה גולן, ראש חטיבת משאבים וניהול פיננסי.
 - סיכון האסטרטגיה מנוהל על ידי גב' שירלי שהם קליין, ראש המערך לבנקאות מתקדמת.
- סיכוני הציות מנוהלים על ידי גב' זיוה ברק, אשר במסגרת תפקידה כקצינת הציות הראשית, מנהלת את סיכוני איסור הלבנת הון ומימון טרור וסיכונים חוצי גבולות, מנהלת את יחידת האכיפה הפנימית בדיני ניירות ערך וממונה על האכיפה הפנימית בדיני התחרות הכלכלית. כמו כן, היא מכהנת כ-Responsible officer הממונה על יישום הוראות ה-FATCA, ה-CRS והסכם ה-QI ותחת אחריותה נמצא גם תחום ההגנה על הפרטיות. סיכוני ה-ID מנוהלים על ידי מר אופיר קדוש, מנכ"ל מתף - מחשוב ותפעול פיננסי בע"מ. ביום 5 באוגוסט 2024, הודיע מר אופיר קדוש על כוונתו לפרוש. מועד סיום הכהונה נקבע ליום 16 בנובמבר 2024. החל מיום זה, סיכוני ה-ID מנוהלים על ידי הגב' איריס לבנון, משנה למנכ"ל מתף וממלאת מקומו. ביום 12 בנובמבר 2024 החליט הדירקטוריון למנות את גב' ליאורה שכטר למנכ"ל החברה הבת מתף מיחשוב ותפעול פיננסי בע"מ, לחברת הנהלת הבנק ולממונה על טכנולוגיית המידע בקבוצה, בתוקף מיום 16 בינואר 2025.
- סיכוני הסייבר מנוהלים על ידי גב' איריס חן, מנהלת הגנת הסייבר ואבטחת מידע.
- הסיכונים המשפטיים מנוהלים על ידי עו"ד חביבה דהן, מנהלת מערך הייעוץ המשפטי. ביום 28 בינואר 2024, הודיעה עו"ד חביבה דהן על רצונה לפרוש לגמלאות. מועד סיום הכהונה נקבע ליום 30 בנובמבר 2024. ביום 28 במאי 2024, החליט הדירקטוריון למנות את עו"ד מוריה הופטמן-דורון למנהלת מערך הייעוץ המשפטי, סמנכ"ל וחברת הנהלת הבנק. המינוי יכנס לתוקף ביום 1 בדצמבר 2024.
- סיכון המוניטין מנוהל על ידי ר"ח נחמן ניצן, ראש חטיבת החשבונאי הראשי.
- ז. סיכונים נוספים וביניהם, סיכוני הרגולציה והחקיקה, מנוהלים ומפוקחים אף הם כחלק מהניהול העסקי הכולל, על ידי חברי הנהלה וראשי המערכים בתחומים הנתונים לאחריותם.
- ח. ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק, מתבצע בכל חברת בת שלה פעילות עסקית, בנפרד, על פי מדיניות שנקבעה בדירקטוריון החברה הבת, המתבססת על מדיניות הקבוצה ועל בסיס מתודולוגיית ניהול סיכון קבוצתית, תוך שימת לב לאופי המיוחד של הפעילות בחברה הבת. בחברה הבת הבנקאית מכהן מנהל סיכונים ראשי, שכפוף למנכ"ל החברה הבת ומונחה מקצועית על ידי מנהלת הסיכונים הראשית של הבנק.

ט. לבנק ולקבוצה מגוון תרחישי קיצון לסיכונים הייחודיים, כפי שמוטמעים במסמכי המדיניות השונים. במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני מוצגים כלל הסיכונים, שאליהם חשופה קבוצת הבנק במסגרת פעולותיה, תוך פירוט הממצאים ברמת כל סיכון, עמידה ביעדי העל ובתיאבון הסיכון, מפת הסיכונים והערכות הסיכון, הטיפול בתהליכים מרכזיים בסוגי הסיכונים השונים ופעולות מיוחדות, שננקטו על ידי הבנק וכן תוצאות תרחישי הקיצון שבוצעו.

לתיאור תיאבון הסיכון והעקרונות לניהול הסיכונים ראה התייחסות במסגרת תיאור הסיכונים העיקריים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2023.

סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו הסיכון שלווה או צד נגדי, של הבנק, לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק על פי הסכם האשראי. במסגרת יישום הוראות באזל, מיישמת הקבוצה את הגישה הסטנדרטית בגין החשיפה לסיכונים אשראי. בהחלטת הרבית שפרסם בחודש ינואר 2024, הפחית בנק ישראל את הרבית ב-0.25% לרמה של 4.5% ומאז הותיר את הרבית ללא שינוי. סביבת הרבית הגבוהה, לצד סביבת האינפלציה הגבוהה, מגדילות את הוצאות המימון של משקי הבית והגופים העסקיים, מייקרות את ההוצאות השוטפות ועלויות להכביד על מצבם הפיננסי של לווים, בהם לקוחות הבנק.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

על רקע המלחמה, נבחנו ההשפעות האפשריות על לקוחות הבנק במגזרי הפעילות השונים, עקב המצב הביטחוני והתנודתיות בשערי המטבעות וניירות הערך. כמו כן, מבוצע מעקב מתמשך אחר לווים שעלולים להיות מושפעים יותר מהמצב ואחר לווים מענפי משק החשופים יותר לפגיעה בטווח המידי, כגון ענפי הנדל"ן, בתי מלון ושירותי הארחה ואוכל. בנוסף, הבנק ממשיך לתמוך בצרכי הלקוחות בתקופה זו ומאפשר, בין היתר, דחיית תשלומי הלוואות ללקוחות נשוא המתווה, בתנאים מסוימים. כמו כן, ניתנו הלוואות במסגרת הקרנות השונות המובטחות בחלקן בערבות מדינה. בבנק מתבצע מעקב אחר התפתחות כמות החשבונות וסך החובות להם ניתנה האפשרות לדחיית תשלומים, בהתאם למתווה בנק ישראל, וההתפלגות שלהם על פי מדדים שונים, כחלק ממכלול תיק האשראי, בין היתר, דירוג וסיווג הלווים, כושר החזר, היקף החוב, היסטוריית הפרעון של הלווים, פיגור בתשלומים וקריטריונים נוספים להערכת הסיכון וכן מבצע הערכה שוטפת לאיכות האשראי. כמו כן, בתחשיב מודל המאקרו לחישוב ההפרשות, נלקח בחשבון כי יתכן ובסיום תקופת ההקלות שפורסמו על ידי הרגולטור, עלולים לצוף קשיים תזרימיים אצל לווים מסוימים להם ניתנו אותן הקלות. יש לציין, כי יתרת ההלוואות בגין תקופת הדחייה טרם הסתיימה, ירדה משמעותית בחודשים האחרונים, והינה בהיקף נמוך ביחס לסך האשראי. נכון ליום 31 באוקטובר 2024, יתרת ההלוואות בגין נדחו תשלומים הינה בסך של כ-4,340 מיליון ש"ח ויתרת התשלומים שנדחו בפועל מסתכמת לסך של 231 מיליון ש"ח.

איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור

30 בספטמבר 2023				30 בספטמבר 2024				
סך הכל	פרטי	דיוור	מסחרי	סך הכל	פרטי	דיוור	מסחרי	
במיליוני ש"ח								
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾								
117,174	22,064	35,009	60,101	122,736	22,350	35,682	64,704	סיכון אשראי מאזני
42,476	16,302	2,093	24,081	44,831	17,291	3,191	24,349	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾
159,650	38,366	37,102	84,182	167,567	39,641	38,873	89,053	סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי								
2,115	591	263	1,261	2,358	619	247	1,492	לא בעייתי
1,139	177	77	885	1,033	160	45	828	בעייתי צובר
567	94	159	314	705	100	187	418	בעייתי לא צובר
3,821	862	499	2,460	4,096	879	479	2,738	סך הכל סיכון אשראי מאזני
675	85	-	590	523	91	-	432	סיכון אשראי חוץ מאזני ⁽³⁾
4,496	947	499	3,050	4,619	970	479	3,170	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
25	14	-	11	20	15	-	5	מזה: חובות צוברים, בפיגור של 90 ימים או יותר
164,146	39,313	37,601	87,232	172,186	40,611	39,352	92,223	סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור ⁽²⁾
נכסים שאינם מבצעים								
567	94	159	314	705	100	187	418	חובות לא צוברים

31 בדצמבר 2023							
מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל				
במיליוני ש"ח							
59,678	34,961	21,289	115,928	סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾			
23,015	2,430	16,682	42,127	סיכון אשראי מאדני			
82,693	37,391	37,971	158,055	סיכון אשראי חוץ מאדני ⁽³⁾			
				סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי			
				סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
1,170	216	586	1,972	לא בעייתי			
840	68	174	1,082	בעייתי צובר			
394	205	91	690	בעייתי לא צובר			
2,404	489	851	3,744	סך הכל סיכון אשראי מאדני			
670	-	95	765	סיכון אשראי חוץ מאדני ⁽³⁾			
3,074	489	946	4,509	סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי			
13	-	17	30	מזה: חובות צוברים, בפיגור של 90 ימים או יותר			
85,767	37,880	38,917	162,564	סך הכל סיכון אשראי כולל של הציבור ⁽²⁾			
				נכסים שאינם מבצעים			
394	205	91	690	חובות לא צוברים			

- (1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
(2) סיכון אשראי מאדני וסיכון אשראי חוץ מאדני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו.
(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאדניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

תנועה בחובות שאינם צוברים

לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2023				לשלושת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2024							
מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל				
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח							
423	180	95	698	57	35	29	121	יתרת חובות שאינם צוברים לתחילת התקופה			
(16)	(25)	(5)	(46)	(7)	-	(7)	(14)	חובות שסווגו כחובות שאינם צוברים במהלך התקופה			
(7)	-	(7)	(14)	(39)	(3)	(12)	(54)	חובות שחזרו לצבור הכנסות רבית			
(39)	(3)	(12)	(54)	418	187	100	705	חובות שנמחקו חשבונאית			
								חובות שנפרעו			
								יתרת חובות שאינם צוברים לסוף התקופה			
139	8	31	178	22	1	9	32	שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות שאינם צוברים			
(19)	(1)	(7)	(27)	142	8	33	183	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת התקופה			
								גידול בהפרשות			
								גביות ומחיקות			
								יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה			
לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2023				לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר 2024							
מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל				
במיליוני ש"ח				במיליוני ש"ח							
394	205	91	690	202	87	76	365	יתרת חובות שאינם צוברים לתחילת השנה			
(20)	(97)	(15)	(132)	(27)	-	(21)	(48)	חובות שסווגו כחובות שאינם צוברים במהלך התקופה			
(27)	-	(21)	(48)	(131)	(8)	(31)	(170)	חובות שחזרו לצבור הכנסות רבית			
(131)	(8)	(31)	(170)	418	187	100	705	חובות שנמחקו חשבונאית			
								חובות שנפרעו			
								יתרת חובות שאינם צוברים לסוף התקופה			
								שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות שאינם צוברים			
121	12	28	161	66	2	24	92	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילת השנה			
(45)	(6)	(19)	(70)	142	8	33	183	גידול בהפרשות			
								גביות ומחיקות			
								יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף התקופה			

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				
מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	
במיליוני ש"ח				
303	145	96	544	יתרת חובות שאינם צוברים לתחילת השנה
295	172	85	552	חובות שסווגו כחובות שאינם צוברים במהלך התקופה
(21)	(96)	(20)	(137)	חובות שחזרו לצבור הכנסות רבית
(24)	-	(28)	(52)	חובות שנמחקו חשבונאית
(159)	(16)	(42)	(217)	חובות שנפרעו
394	205	91	690	יתרת חובות שאינם צוברים לסוף השנה
שינויים בהפרשות להפסדי אשראי בגין חובות שאינם צוברים				
79	6	28	113	יתרת הפרשה להפסדי אשראי לתחילה השנה
92	6	21	119	גידול בהפרשות
(50)	-	(21)	(71)	גביות ומחיקות
121	12	28	161	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי לסוף השנה

מדדי ניתוח איכות האשראי לציבור, ההוצאות וההפרשה להפסדי אשראי

לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2023				לתשעת החודשים שנסתיימו ביום 30 בספטמבר 2024				
מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	
0.51%	0.45%	0.41%	0.47%	0.62%	0.52%	0.43%	0.56%	ניתוח איכות האשראי לציבור
0.53%	0.45%	0.47%	0.49%	0.63%	0.52%	0.50%	0.57%	שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת האשראי לציבור
1.94%	0.66%	1.18%	1.42%	1.86%	0.64%	1.12%	1.37%	שיעור אשראי שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת האשראי לציבור
3.99%	1.41%	3.76%	3.18%	4.09%	1.32%	3.78%	3.24%	שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור
0.50%	-	0.64%	0.38%	(0.12%)	(0.02%)	0.03%	(0.06%)	ניתוח ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח
(0.03%)	-	0.08%	-	(0.13%)	(0.02%)	0.07%	(0.06%)	שיעור הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור*
290.8%	91.8%	375.0%	252.7%	240.2%	96.3%	373.0%	224.1%	ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור
(50.6)	-	23.4	(1,122.0)	(12.9)	(22.5)	29.3	(22.6)	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
								שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר
								שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
								יחס ההפרשה להפסדי אשראי למחיקות החשבונאיות נטו*

* מחושב על בסיס שנתי.

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2023				
מסחרי	דיור	פרטי	סך הכל	
0.64%	0.58%	0.41%	0.58%	ניתוח איכות האשראי לציבור
0.66%	0.58%	0.49%	0.60%	שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת האשראי לציבור
2.00%	0.77%	1.20%	1.48%	שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור
3.90%	1.38%	3.84%	3.14%	שיעור אשראי שאינו בדיקת ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור
0.52%	0.11%	0.67%	0.42%	ניתוח ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח
-	0.01%	0.13%	0.03%	שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור
1.64%	0.51%	1.94%	1.36%	ניתוח ההפרשה להפסדי אשראי בגין האשראי לציבור
255.8%	88.3%	471.4%	234.5%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור
247.7%	88.3%	397.2%	224.7%	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר
-	90.5	14.8	52.2	שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
				יחס ההפרשה להפסדי אשראי למחיקות החשבונאיות נטו

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק
(במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2024						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
סיכון אשראי ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: סיכון אשראי לא צובר	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
10,320	9,688	306	157	(68)	(56)	215
17,701	17,046	376	22	5	4	191
7,802	7,489	118	33	26	-	170
9,337	8,514	382	141	(6)	3	278
30,698	30,635	11	9	(1)	-	32
15,659	14,987	220	103	(3)	(10)	246
91,517	88,359	1,413	465	(47)	(59)	1,132
39,352	38,873	232	187	(4)	(6)	191
40,611	39,641	268	101	5	11	457
171,480	166,873	1,913	753	(46)	(54)	1,780
23,252	23,252	-	-	(1)	-	1
194,732	190,125	1,913	753	(47)	(54)	1,781
פעילות לווים בחו"ל						
706	694	3	1	(4)	-	7
8,507	8,507	-	-	-	-	-
9,213	9,201	3	1	(4)	-	7
203,945	199,326	1,916	754	(51)	(54)	1,788

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך של 129,854 מיליון ש"ח, 27,657 מיליון ש"ח, 147 מיליון ש"ח, 393 מיליון ש"ח ו-45,894 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

30 בספטמבר 2023						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי לא צובר	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
192	(2)	16	135	377	10,720	11,417
186	(7)	13	31	189	16,563	17,015
128	(4)	62	37	68	7,391	7,639
267	(2)	83	102	498	9,117	9,803
31	(4)	(8)	5	7	24,755	24,927
249	5	60	51	225	15,113	15,864
1,053	(14)	226	361	1,364	83,659	86,665
150	-	(1)	159	236	37,102	37,601
437	13	106	94	277	38,366	39,313
1,640	(1)	331	614	1,877	159,127	163,579
5	-	3	-	-	14,698	14,698
1,645	(1)	334	614	1,877	173,825	178,277
פעילות לווים בחו"ל						
6	-	2	-	10	523	567
-	-	-	-	-	10,873	10,873
6	-	2	-	10	11,396	11,440
1,651	(1)	336	614	1,887	185,221	189,717

הערות:

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, סיכון אשראי בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך של 123,604 מיליון ש"ח, 21,602 מיליון ש"ח, 155 מיליון ש"ח, 758 מיליון ש"ח ו-43,598 מיליון ש"ח, בהתאמה.

(2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 141 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 5 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדירור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

סיכון האשראי הכולל לפי ענפי משק (המשך)
(במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2023						
הפסדי אשראי ⁽²⁾						
יִתְרֵת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבוניות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי לא צובר	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽³⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
פעילות לווים בישראל						
ציבור - מסחרי						
221	1	48	186	454	9,750	10,507
190	(6)	18	30	302	16,799	17,189
144	(4)	78	31	78	7,598	7,915
291	3	111	137	493	9,138	9,831
33	(4)	(6)	8	9	24,300	24,476
241	10	58	60	221	14,689	15,367
1,120	-	307	452	1,557	82,274	85,285
189	2	40	205	273	37,391	37,880
463	29	148	92	275	37,971	38,917
1,772	31	495	749	2,105	157,636	162,082
2	-	-	-	-	17,789	17,789
1,774	31	495	749	2,105	175,425	179,871
פעילות לווים בחו"ל						
11	-	7	-	24	419	482
-	-	-	-	-	11,900	11,900
11	-	7	-	24	12,319	12,382
1,785	31	502	749	2,129	187,744	192,253

הערות:

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות, אגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו, סיכון אשראי מאזני בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בסך 122,014 מיליון ש"ח, 26,442 מיליון ש"ח, 57 מיליון ש"ח, 417 מיליון ש"ח ו-43,323 מיליון ש"ח, בהתאמה.
- (2) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (יתרת ההפרשה בגין מכשירים אלה, מוצגת במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (3) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 140 מיליון ש"ח וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 5 מיליון ש"ח בגין הלוואות לדיור שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.

ניהול סיכוני אשראי צד נגדי

חשיפת האשראי הנוכחית לצדדים נגדיים שהינם מוסדות פיננסיים זרים

מרבית חשיפת האשראי של קבוצת הבנק כלפי מוסדות פיננסיים זרים הינה כלפי בנקים, כאשר מרבית החשיפה הינה כלפי המערכת הבנקאית במערב אירופה ובצפון אמריקה.

חשיפת אשראי נוכחית למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

31 בדצמבר 2023			30 בספטמבר 2024			דירוג אשראי חיצוני ⁽⁴⁾
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני (3) נוכחי	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני (3) נוכחי	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
206	2	204	266	-	266	AAA עד AA-
2,357	35	2,322	2,602	33	2,569	A+ עד A-
44	-	44	1	-	1	BBB+ עד BBB-
2	1	1	1	1	-	BB- עד B-
5	-	5	1	-	1	ללא דירוג
2,614	38	2,576 ⁽⁵⁾	2,871	34	2,837 ⁽⁵⁾	סך הכל חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים

הערות:

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים בשליטת הגופים הללו.
- (2) פקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות חוב, ניירות ערך שנשאלו ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי, לרבות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) לצורך דירוג המוסדות הפיננסיים, הבנק עשה שימוש בדירוגים שנקבעו לצורך יישום הגישה הסטנדרטית של באזל. הבנק משתמש בדירוג של סוכנות S&P לדירוג המוסדות הפיננסיים הזרים אליהם קיימת חשיפת אשראי. כאשר אין דירוג מסוכנות S&P משתמש הבנק בדירוג מסוכנויות אחרות.
- (5) מזה: סך החשיפה המאזנית לארה"ב כולל פקדונות בסך של 1,267 מיליון ש"ח ואגרות חוב בסך של 165 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2023 - פקדונות בסך של 1,018 מיליון ש"ח, אגרות חוב בסך של 211 מיליון ש"ח ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים נגזרים בסך של 4 מיליון ש"ח). מרבית החשיפה הינה למוסדות פיננסיים הגדולים בארה"ב.

הערות כלליות:

- א. חשיפות האשראי מוצגות לאחר ניכוי ההפרשה בגין הפסדי אשראי.
- ב. למידע נוסף לגבי הרכב חשיפות האשראי בגין מכשירים נגזרים וברוקרים/דילרים (מקומיים וזרים) ראה באור 10 לתמצית הדוחות הכספיים. סיכון האשראי החוץ מאזני בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים שבוצעו עם מוסדות פיננסיים זרים, כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, הסתכם ליום 30 בספטמבר 2024 ב-370 מיליון ש"ח (31 בדצמבר 2023 - 316 מיליון ש"ח).

מרבית החשיפה של הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים בעלי איתנות פיננסית גבוהה, אשר מרביתם בקבוצת דירוג השקעה A- ומעלה. במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2024, לא חל שינוי מהותי בחשיפות האשראי של הבנק למוסדות פיננסיים זרים ולא בוצעה הורדת דירוג האשראי של מוסדות פיננסיים אלו.

התיאבון לסיכון המידתי שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק מקבל ביטוי בהתפלגות חשיפת האשראי למוסדות פיננסיים אשר מרביתה הינה מול מוסדות המדורגים בדירוגים גבוהים.

כ-99% מחשיפת האשראי הנוכחית של הקבוצה מיוחס למוסדות פיננסיים זרים מובילים במדינות OECD, המדורגים בקבוצות הדירוג AAA עד A- כאשר 9% מסך החשיפה מדורג בטווח שבין AAA עד AA-.

סיכון האשראי המאזני של הקבוצה למוסדות פיננסיים זרים כולל השקעה של כ-437 מיליון ש"ח באגרות חוב במט"ח. תיק אגרות החוב, הכלול בחשיפה למוסדות פיננסיים זרים, מפוזר וכולו בדירוג השקעה (Investment Grade) מזה כ-100% אגרות חוב מדורגות בדירוג A- ומעלה. משך החיים הממוצע של התיק עומד על כ-1.6 שנים.

בנוסף, כולל סיכון האשראי המאזני פקדונות שהופקדו בבנקים זרים בהיקף של כ-2.3 מיליארד ש"ח, בעיקר לתקופה קצרה של יום עד שבוע.

ליום 30 בספטמבר 2024, אין מדינה בה קיימת לקבוצת הבנק חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק, שהסתכם ב-2,408 מיליון ש"ח (כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 202 בדבר רכיבי ההון).

חשיפה למדינות זרות

החשיפה המאזנית למדינות זרות כוללת פקדונות, אגרות חוב, אשראי לציבור ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים. החשיפה החוץ מאזנית כוללת ערבויות, סיכון אשראי חוץ מאזני בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ומסגרות לא מנוצלות.

חשיפות עיקריות למדינות זרות*⁽¹⁾ (במיליוני ש"ח)

31 בדצמבר 2023			30 בספטמבר 2024			
חשיפה			חשיפה			
סך הכל	חוץ מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾⁽⁴⁾	מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	סך הכל	חוץ מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾⁽⁴⁾	מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	
11,862	41	11,821	9,342	48	9,294	ארצות הברית
2,041	380	1,661	2,137	421	1,716	מדינות אחרות
13,903	421	13,482	11,479	469	11,010	סך כל החשיפות למדינות זרות
32	2	30	44	2	42	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS (פורטוגל, איטליה, יוון וספרד)
213	42	171	212	42	170	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
12	1	11 ⁽⁵⁾	16	1	15 ⁽⁵⁾	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות

* כולל מדינות שהחשיפה אליהן עולה על 1% מסך הנכסים של הבנק על בסיס מאוחד או על 20% מההון לפי הנמוך.

- (1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגזרי אשראי.
- (2) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת בטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לוויים.
- (3) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין מכשירים נגזרים מוצג לאחר הפחתת סיכון אשראי.
- (4) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (5) מרבית החשיפה מבוססת באופן מלא.

סיכונים בתיק ההלוואות לדיור

מדיניות האשראי של הקבוצה בתחום המשכנתאות

הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית המאושרת על ידי דירקטוריון הבנק ונבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ, שינויים ברגולציה וכיו"ב. כחלק ממדיניות זו, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התפתחויות בתיק המשכנתאות ונוקט במגוון אמצעים לשם ניהול הסיכונים בו. הסיכונים נבחנים בהתאם למדיניות שנקבעה לגבי תיאבון הסיכון בתחום המשכנתאות, הן ברמת העסקה הבודדת והן ברמה של כלל תיק המשכנתאות של הקבוצה. הבנק מנהל את הסיכונים, בין השאר, על-ידי השתת מגבלות בפרמטרים שונים, כגון שיעור המימון (LTV), שיעור ההחזר מההכנסה, שיעור ההלוואות ברבית משתנה, שיעור ההלוואות הניתנות לתקופות ארוכות (מעל 25 שנה) ועוד. בעת מתן משכנתא, הבנק בוחן את ההסתברות לכשל על-ידי שימוש במודל סטטיסטי וגם בוחן את יכולת ההחזר של הלקוח בתרחישים אפשריים של שינויי רבית. הבנק נוקט משנה זהירות בנכסים בהם המצב הרישומי מורכב, תוך מתן משקל יתר לטיב הלקוח ולשיעור המימון. הבנק מבצע בקרה חודשית אחר התפתחות מאפייני הסיכון בתיק המשכנתאות, בהתאם למגבלות על פי פרמטרים במדיניות האשראי. בנוסף נעשה מעקב אחר השתנות היקף החוב הבעייתי בתיק המשכנתאות ואחר שיעור הפיגורים בו והשוואת הנתונים לאלו של כלל המערכת הבנקאית. כמו כן, הבנק ממשיך לעקוב אחר ההשפעות האפשריות על תיק המשכנתאות, בשל ההתפתחויות האחרונות בסביבה המאקרו כלכלית.

היקף הלוואות לדיור

לתשעת החודשים שנתיים ביום 30 בספטמבר			
שינוי	2023	2024	
באחוזים		במיליוני ש"ח	
			ביצועי אשראי לדיור
13.4	2,702	3,063	הלוואות מכספי הבנק
-	9	9	הלוואות מכספי האוצר
(20.0)	5	4	מענקים מכספי האוצר
13.3	2,716	3,076	סך הכל הלוואות חדשות
38.3	277	383	הלוואות שמוחזרו מכספי הבנק*
15.6	2,993	3,459	סך כל הביצועים
ליום 30 בספטמבר			
שינוי	2023	2024	
באחוזים		במיליוני ש"ח	
			יתרת האשראי לדיור, נטו
1.4	35,502	35,982	הלוואות מכספי הבנק
(7.5)	227	210	הלוואות מכספי האוצר**
(7.7)	78	72	מענקים מכספי האוצר**
1.3	35,807	36,264	סך היתרה

* לא כולל הלוואות בהן נדחו תשלומים מעל שלושה חודשים.

** סכום זה אינו נכלל ביתרות המאזנות.

שיעור המימון

אחד הפרמטרים המרכזיים המשמשים את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור המימון (Loan To Value), המחושב על פי הוראת הפיקוח על הבנקים מספר 876 - דוח על הלוואות לדיור והינו היחס בין סכום האשראי לבין שווי הנכסים המשמשים לביטחון במועד אישור ההלוואה. יצוין כי עליית שווי נכס כשלעצמה אינה מהווה אירוע לחישוב מחדש של LTV ואילו בעת מתן אשראי נוסף בביטחון אותו נכס ניתן לחשב LTV, בהתייחס לשמאות עדכנית.

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 30 בספטמבר 2024 כולל כ-68% אשראי שניתן עם שיעור מימון עד 60%, בדומה לנתון ליום 30 בספטמבר 2023.

כ-98% מסך האשראי ניתן בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לנתון ליום 30 בספטמבר 2023.

ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024 כוללים כ-62% אשראי שניתן עם שיעור מימון של עד 60%, בהשוואה לכ-63% בתקופה המקבילה אשתקד. כל הביצועים ניתנו בשיעור מימון של עד 75%, בדומה לנתון בתקופה המקבילה אשתקד. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות ללא ביטחון נכס.

שיעור ההחזר מהכנסה

פרמטר מרכזי נוסף המשמש את הבנק לבחינת הסיכון בתיק האשראי לדיור הינו שיעור ההחזר מהכנסת הלווה. יחס זה מאפשר לבנק להעריך את יכולתו של לווה לעמוד בהחזרי ההלוואה השוטפים כסדרם מתוך הכנסתו הקבועה כפי שהיתה במועד מתן ההלוואה. תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 30 בספטמבר 2024 כולל כ-88% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-89% ליום 30 בספטמבר 2023. כ-99% מהאשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לנתון ליום 30 בספטמבר 2023. ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024 כוללים כ-75% אשראי שניתן עם שיעור החזר מהכנסה של עד 35%, בהשוואה לכ-81% בתקופה המקבילה אשתקד. כל האשראי ניתן ללווים עם שיעור החזר מהכנסה של עד 50%, בדומה לנתון בתקופה המקבילה אשתקד. בחישוב היחס לא נכללו הלוואות בולט ובלון.

הלוואות ברבית משתנה

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 30 בספטמבר 2024 כולל שיעור של 59% אשראי שניתן ברבית משתנה ומסתכם לסך של 21,431 מיליון ש"ח. ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024 כוללים סך של 1,489 מיליון ש"ח ברבית משתנה עד חמש שנים, המהווים 49% מסך הביצועים וסך של 251 מיליון ש"ח ברבית משתנה כל חמש שנים ומעלה, המהווים 8% מסך הביצועים.

הלוואות ארוכות טווח

תיק ההלוואות לדיור ממקורות הבנק ליום 30 בספטמבר 2024 כולל כ-71% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכם לסך של 25,737 מיליון ש"ח. ביצועי ההלוואות לדיור ממקורות הבנק בתשעת החודשים הראשונים של שנת 2024 כוללים כ-48% אשראי אשר תקופת פירעונו למועד הדיווח היא עד 25 שנה ומסתכמים לסך של 1,478 מיליון ש"ח.

להלן נתונים על התפתחות תיק ההלוואות לדיור לפי מגזרי הצמדה (ללא אשראי מכספי אוצר ולאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי):

למטרת מגורים											
מגזר לא צמוד			מגזר צמוד מדד			מגזר צמוד			בביטחון דירת מגורים		
רביית קבועה			רביית משתנה			רביית משתנה			סך הכל		
יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	שיעור	יתרה	יתרה	סך הכל	סך הכל
במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	באחוזים	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח	במיליוני ש"ח
10,081	28.9	15,007	43.0	4,112	11.8	5,698	16.3	4	-	34,902	35,982
10,079	29.3	14,828	43.1	3,935	11.4	5,593	16.2	5	-	34,440	35,406

להלן נתונים על התפתחות המשכנתאות (ללא אשראי מכספי אוצר):

שנת 2022	שנת 2023	תשעה חודשים 2023	תשעה חודשים 2024
7,124	3,456	2,702	3,063
(11.0%)	(51.5%)	(55.6%)	13.4%
0.08%	0.12%	0.00%	(0.02%)
0.43%	0.54%	0.44%	0.52%

ביצועי ההלוואות לדיור (במיליוני ש"ח)

שיעור השינוי בביצועי ההלוואות לדיור ביחס לתקופה מקבילה

שיעור הוצאה (ההכנסה) להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

שיעור ההפרשה המצטברת להפסדי אשראי ביחס למשכנתאות באחריות הבנק

השפעת מלחמת "חברות ברזל" על אשראי לדיור

על רקע המלחמה וכדי לסייע ללקוחות הבנק, גיבש הבנק מתווה הכולל הקלות בתחומי האשראי והעמלות ללקוחות מסוימים ובהן, דחיית תשלומי משכנתאות, בנוסף לפטור מתשלום. לפרטים ראה השפעת מלחמת "חברות ברזל" לעיל.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים (ללא הלוואות לדירור וללא נגזרים)

כללי

הבנקים בקבוצה מעמידים אשראי צרכני למגוון משקי הבית, בעיקר אוכלוסיות יעד המאופיינות ברמת סיכון נמוכה מהמוצע, חלקן במערכת החינוך ובמערכת הביטחון.

מדיניות האשראי לאנשים פרטיים משקפת את תיאבון הסיכון של הבנק וכוונותיו לגבי רמות הסיכון שברצונו ליטול וכן את הפרופיל הרצוי לתיק האשראי לאנשים פרטיים והיקפו ביחס לתיק האשראי הכולל.

המדיניות מתבססת על מערכת פנימית לדירוג סיכון האשראי לאנשים פרטיים על פי מודלים סטטיסטיים המתעדכנים באופן שוטף וכן על ידי כללים עסקיים ועקרונות למתן אשראי, בהתאם לבחינת כושר ההחזר של הלקוח ברמה פרטנית וכן על ניתוח והערכה של מכלול פרמטרים נוספים ובמידת הצורך על נתוני מאגר אשראי, להם השלכה על איתנותו הפיננסית של הלווה.

תפיסה זו משתקפת היטב במדיניות האשראי של הבנק באמצעות מגבלות כמותיות ואיכותיות למתן אשראי ברמת הלקוח הבודד וברמת הבנק, וכן בתהליכי בקרה ובתהליכי עבודה מובנים, בקווי הבקרה השונים.

מודלים של דירוג סיכונים אשראי משמשים את הבנקים בקבוצה הן בתהליך החיתום של האשראי בסניפים והן להעמדת אשראי ישיר באמצעות האינטרנט, האפליקציה והבינאומי קול. המלצות האשראי הנגזרות מהמודלים הסטטיסטיים, יחד עם נהלי הבנק הנסמכים על מדיניות האשראי של הבנק והמגבלות האיכותיות והכמותיות הכלולות בה, מגלמים את תיאבון הסיכון המידתי של הקבוצה בתחום האשראי הצרכני.

באשראי הצרכני, מתמקד הבנק באשראי המאופיין ברמת פיזור גבוהה וברמת סיכון נמוכה. בהתייחס לעובדה שהחברה הבת מסד עוסקת אף היא בתחום האשראי, הבנק פועל בראיה קבוצתית ליישם מתכונת עבודה סדורה וקבוצתית המגדירה, בין היתר, מתכונת מיקוד עסקי לכל סוג אוכלוסייה בקבוצה. אוכלוסיית היעד הינה בעיקר אוכלוסייה בעלת מקורות הכנסה יציבים, הזקוקה למימון בתחום הצרכני, והינה בעלת כושר החזר של האשראי, בין היתר, אוכלוסיות ייעודיות בעלות קשר משותף בחתך ארצי (כגון מורים, עובדי משרד הביטחון וכו') בעלי יכולת החזר או כנגד ביטחונות הניתנים למימוש. הלוואות לאוכלוסיית המורים הינן הלוואות המשולמות בעיקר באמצעות ניכוי ישיר מהשכר.

בחודש מאי 2023, זכה הבנק שוב במכרז למתן אשראי ושירותים בנקאיים לעובדי מערכת הביטחון לתקופה של 7 שנים נוספות המתחילה ביום 1 בדצמבר 2023, עם אופציה להארכה ב-3 שנים נוספות. במכרז נקבעו, בין היתר, התנאים למתן אשראי ולניהול חשבון לעובדי מערכת הביטחון והזכויות להפעלת סניפים במחנות צה"ל. החזרי הלוואות אלה והלוואות נוספות לאוכלוסיית מערכת הביטחון וכן הלוואות הניתנות במסגרת הסכמים מפעליים, מנוכים ישירות מהשכר. הזכייה הנמשכת במכרז מאפשרת לבנק הזדמנויות עסקיות להרחבת פעילותו בקרב אוכלוסיית המכרז והגדלת חלקו באוכלוסיות נוספות.

כ-86% מיתרת סיכון האשראי לאנשים פרטיים הינם בגין לקוחות בעלי הכנסה קבועה בחשבון בסכום העולה על 10 אלפי ש"ח.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל" על אשראי לאנשים פרטיים

עם פרוץ המלחמה ועל מנת להקל על לקוחות הבנק את ההתמודדות עם קשיי המלחמה והשלכותיה, נקט הבנק בסדרה של הקלות משמעותיות, הן במסגרת הוראת השעה שפורסמה על ידי הפיקוח על הבנקים והן בהקלות נוספות, שכללו הרחבת ההטבות לאוכלוסיות שונות, בכללן כוחות הביטחון ואנשי קבע.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל:

שיוני לעומת		יתרה ליום		
31 בדצמבר	30 בספטמבר	31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2023	2023	2023	2023	2024
באחוזים				במיליוני ש"ח
10.9	4.0	5,455	5,814	6,048
3.0	0.4	16,684	17,111	17,179
4.9	1.3	22,139	22,925	23,227
4.0	6.2	5,073	4,968	5,277
1.3	5.5	8,739	8,395	8,856
9.6	7.5	2,947	3,005	3,231
3.6	6.1	16,759	16,368	17,364
4.4	3.3	38,898	39,293	40,591
(1.3)	(2.3)	21,943	22,168	21,659

להלן התפלגות סיכון האשראי הבעייתי מסך החובות לאנשים פרטיים בישראל:

שיוני לעומת		יתרה ליום		
31 בדצמבר	30 בספטמבר	31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2023	2023	2023	2024	
באחוזים		במיליוני ש"ח		
9.8	7.4	92	101	סיכון אשראי בעייתי לא צובר הכנסות רבית
(8.7)	(8.7)	183	167	סיכון אשראי בעייתי צובר הכנסות רבית
4.4	3.3	38,623	40,323	סיכון אשראי לא בעייתי
4.4	3.3	38,898	40,591	סך כל סיכון האשראי
(11.8)	7.1	17	15	מזה: חובות צוברים בפיגור של 90 ימים או יותר
5.3	4.2	94	99	חובות של לווים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים
		0.67%	0.03%	שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מסך האשראי לציבור*

* על בסיס שנתי.

להלן התפלגות סיכון האשראי לאנשים פרטיים בישראל לפי התפלגות ההכנסה הקבועה בחשבון

30 בספטמבר 2024				
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	הכנסה קבועה בחשבון*
במיליוני ש"ח				באלפי ש"ח
205	174	26	148	ללא הכנסה קבועה
2,361	3,036	342	2,694	עד 10
4,020	6,066	1,288	4,778	מ-10 עד 20
10,778	13,951	6,091	7,860	מעל 20
17,364	23,227	7,747	15,480	סך הכל

30 בספטמבר 2023				
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	הכנסה קבועה בחשבון*
במיליוני ש"ח				באלפי ש"ח
207	229	33	196	ללא הכנסה קבועה
2,456	3,268	348	2,920	עד 10
3,903	6,107	1,259	4,848	מ-10 עד 20
9,802	13,321	5,459	7,862	מעל 20
16,368	22,925	7,099	15,826	סך הכל

31 בדצמבר 2023				
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סך נכסים פיננסיים** גבוה מ-50 אלפי ש"ח	סך נכסים פיננסיים** נמוך מ-50 אלפי ש"ח	הכנסה קבועה בחשבון*
במיליוני ש"ח				באלפי ש"ח
200	196	25	171	ללא הכנסה קבועה
2,438	3,118	335	2,783	עד 10
3,967	5,898	1,189	4,709	מ-10 עד 20
10,154	12,927	5,402	7,525	מעל 20
16,759	22,139	6,951	15,188	סך הכל

* הכנסה קבועה לחשבון, כהגדרתה בהוראת הדיווח לפיקוח 836 (הכוללת משכורת בפועל בחישוב ממוצע של 12 חודשים אחרונים, סך קצבאות, הפקדות מזומן והפקדות שיקים).

** תיק הנכסים הפיננסיים המקושר לחשבון, כגון: פקדונות כספיים (לרבות יתרות עו"ש), תיקי ניירות ערך ונכסים כספיים אחרים.

התפלגות לפי התקופה הממוצעת שנותרה לפירעון (לפי המועד הסופי לפירעון ההלוואה)

31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2023	30 בספטמבר 2024	
סיכון אשראי מאזני			
במיליוני ש"ח			תקופה לפירעון
5,950	6,351	6,541	עד שנה
3,084	3,127	3,195	משנה ועד שלוש שנים
4,363	4,542	4,175	משלוש שנים ועד חמש שנים
2,447	2,536	2,556	מחמש שנים ועד שבע שנים
6,295	6,369	6,760	מעל שבע שנים
22,139	22,925	23,227	סך הכל

התפלגות לפי גודל האשראי של הלוואה*

31 בדצמבר 2023			30 בספטמבר 2023			30 בספטמבר 2024			
סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל**	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	תחום אשראי ללוואה
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			באלפי ש"ח
748	544	204	727	532	195	753	542	211	עד 10
1,473	1,070	403	1,460	1,044	416	1,486	1,054	432	מ- 10 עד 20
3,698	2,576	1,122	3,670	2,509	1,161	3,772	2,592	1,180	מ- 20 עד 40
7,243	4,469	2,774	7,241	4,348	2,893	7,441	4,580	2,861	מ- 40 עד 80
9,533	4,306	5,227	9,649	4,191	5,458	9,674	4,471	5,203	מ- 80 עד 150
9,521	2,713	6,808	9,691	2,679	7,012	10,135	2,914	7,221	מ- 150 עד 300
6,682	1,081	5,601	6,855	1,065	5,790	7,330	1,211	6,119	מעל 300
38,898	16,759	22,139	39,293	16,368	22,925	40,591	17,364	23,227	סך הכל

* הגדרת לווה - בהתאם להגדרות הוראת ניהול בנקאי תקין 313.

** סיכון אשראי כולל - למעט חבות בגין נגזרים ולמעט הלוואות דיור.

התפלגות לפי סוג ומידת החשיפה לגידול משמעותי בתשלומים

31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2023	30 בספטמבר 2024	
סיכון אשראי מאזני			
במיליוני ש"ח			סוג האשראי
1,552	1,562	1,484	עו"ש
3,903	4,252	4,564	כרטיסי אשראי
15,898	16,390	16,392	אשראי ברבית משתנה
786	721	787	אשראי ברבית קבועה
22,139	22,925	23,227	סך הכל

בטחונות

31 בדצמבר 2023			30 בספטמבר 2023			30 בספטמבר 2024			
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			סך אשראי המגובה בטחונות*
4,518	126	4,392	4,600	119	4,481	4,408	91	4,317	
									*מזה:
4,142	96	4,046	4,192	89	4,103	4,016	56	3,960	בטחונות לא נדילים
376	30	346	408	30	378	392	35	357	בטחונות נדילים

תיאור הפעילות

א. חיתום האשראי ללקוחות פרטיים

חיתום האשראי הצרכני מבוצע בהתחשב בפרמטרים אישיים של הלקוח ומשקף נכונות מידתית לנטיילת סיכונים אשראי. תפיסה זו משתקפת היטב במגבלות כמותיות ואיכותיות, וכן באמצעות מגוון רחב של תהליכי עבודה מובנים ותהליכי בקרה הדוקים בקווי הבקרה השונים. הבנקים בקבוצה מציעים אשראי ללקוחותיהם על בסיס הבנת צרכי הלקוח, זיהוי וניטור מאפייני הסיכון שלו. בתהליך החיתום נבחנים מספר קריטריונים אשר מהווים כלי תומך החלטה, בין היתר, אינפורמציה כללית על הלקוח (זהותו, חוסנו הפיננסי, התנהלותו בחשבון וכל מידע נוסף אשר בידו לסייע בתהליך החיתום), מטרת האשראי, פעילות הלקוח בבנק בהקשר לתמחור העסקה, כושר החזר, תמהיל האשראי הכולל בחשבון והתאמתו לצורכי הלקוח. תהליך זה מושתת על ערכי הוגנות ושקיפות כלפי הלקוח.

ב. אופן פיקוח ומעקב על מאפייני הסיכון

הבנקים בקבוצה בעלי התמחות ומיומנות גבוהה בתחום האשראי הקמעונאי מתוקף ניסיונם רב השנים באשראי למשקי הבית. הקבוצה מכשירה את עובדיה ברמת מיומנות מקצועית גבוהה בתחום האשראי ובעלת מערכות ממוחשבות תומכות החלטה, בקרה ומעקב לאיתור מוקדם של לווים בפיגור או בעלי מאפיינים של תסמינים שליליים. הקבוצה מגדרת את עצמה בנטיילת סיכונים אשראי, בין היתר, באמצעות פיזור הסיכון בין הלקוחות. ניהול הסיכונים ובקרתם מתבצעים באמצעות תשתית נאותה של מנגנוני שליטה, פיקוח, בקרה וביקורת. הבקורות בנושא האשראי הצרכני מבוצעות באמצעות שלושת קווי ההגנה. במסגרת הבקורות המבוצעות על ידי הקו הראשון: מעקב אחר חריגה ממסגרת עו"ש וחח"ד, בדיקת אשראי בפיגור ובקרה אחר התפתחות האשראי הצרכני הבעייתי בסניפים. בקו השני מבוצעת בחינה תקופתית, על השפעת אירועים מאקרו כלכליים העשויים להשפיע על יחס החזר להכנסה של הלווים. הבחינה מבוצעת על המשכנתאות ועל תיק האשראי שאינו לדיור. בנוסף, מבוצעים ניתוחי רוחב בהתייחס למאפייני סיכון שונים ובחינת השפעת סביבת האינפלציה המשתנה על משתני הסיכון השונים, כגון התפלגות התיק לפי דירוג סיכון הלקוח, שיעורי הכשל, ומדדי סיכון שונים, כגון שיעורי אשראי בעייתי, שיעורי הפרשות ושיעורי מחיקות. הקו השלישי, מערך הביקורת הפנימית, אחראי לביצוע ביקורת בלתי תלויה על ניהול הסיכון, מסגרת העבודה והבקורות לניטור סיכונים אשראי צרכני, לרבות פעילות קווי ההגנה הראשון והשני, לניטור סיכון זה. כמו כן, הבנק משתמש במערכות ממוכנות תומכות כגון מערכת לאיתור וטיפול בחובות בעלי סממנים בעייתיים ומערכת סטטיסטית לניבוי כשל אשראי.

סיכונים בענף הבינוי והנדל"ן

על רקע העליה ברמת הסיכון של החשיפות לענף הבינוי והנדל"ן, בין היתר, בשל סביבת הרבית הגבוהה, והעליה ברמת אי הוודאות הכלכלית לנוכח המלחמה, הופץ ביום 15 באוקטובר 2024, מכתב בנק ישראל בנושא "התפתחויות בענף הבינוי והנדל"ן" ובו דרישה לביצוע ניתוח מקיף של השפעת ההתפתחויות בשוק הנדל"ן על הסיכונים בתיק הנדל"ן בבנק, כמפורט במכתב כאמור ובהתאם לפרמטרים הנקובים בו, ובהמשך לכלול המלצות לצעדים מתאימים, לרבות קביעת מגבלות לפי הצורך. בנוסף, הבנק נדרש לבחון את נאותות האופן שבו ההשפעות האמורות באות לידי ביטוי בהערכת סיכון הלווים, לרבות בדירוגי הסיכון ובסיווגי החובות. כמו כן, נדרש הבנק לבחון את נאותות האופן, שבו ההתפתחויות באות לידי ביטוי בהקצאת ההון במסגרת יעדי ההון העצמי והון רובד 1, שנקבעו על ידי הבנק. במסגרת היענות הבנק לדרישת בנק ישראל, הבנק ביצע בחינה מקיפה של הפרויקטים לבניה להם מעמיד הבנק ליווי פיננסי, בין היתר, בהיבט השפעת מבצעי המכירות על סיכון האשראי. כמו כן, נבחנו הקרקעות שמומנו על ידי הבנק וההיתכנות להתקדמות לשלב הבניה בהן. בנוסף, במהלך הרבעון השלישי של השנה, הבנק ביצע בדיקה מקיפה ללווים שנטלו אשראי עבור נדל"ן מניב בסכומים העולים על 50 מיליון ש"ח, בדגש על שיעור LTV, שיעור תפוסה, ותק הבטוחה ושיעור ההון העצמי המתוקנן בהתאם למדיניות האשראי של הבנק. במטרה לבצע את הנדרש, בהתאם ללוחות הזמנים שנקבעו במכתב כאמור, נבחנו היבטים נוספים. נוכח העליה ברמת הסיכון בתחום הנדל"ן, הבנק החליט לשמר את תוספת הפרשה בענף הפעילות בנדל"ן ואת תוספת הפרשה בגין מימון קרקעות, בהתאם לקריטריונים שנקבעו. יודגש כי הבנק נוקט במדיניות אשראי מידתית שאושרה על ידי הדירקטוריון, נבחנת מידי שנה ומתעדכנת על פי השינויים והתמורות בארץ בתחום הנדל"ן, שינויים ברגולציה (כגון: הוראות המפקח על הבנקים והחלטות/תכניות ממשלה) וכיו"ב. מדיניות זו באה לידי ביטוי בבחינת שיעור המימון, קביעת מגבלות שונות, ביצוע ניתוחי רגישות בליווי פרויקטים לבניה ובחינת שיעור ההון העצמי ודרישה למכירות והשכרות מוקדמות וזאת על מנת לצמצם ככל הניתן את הסיכונים.

בנוסף, הבנק אימץ מדיניות פרטנית ביחס לתחומי הפעילות השונים בתחום הבינוי והנדל"ן, ובהם ליווי בניה למגורים, ליווי בניה לנכסים מניבים, מימון קרקעות וכן אשראי למימון נדל"ן מניב ביעוד למשרדים, מסחר ותעשייה.

בקשות חדשות למימון נדל"ן בבנק מאופיינות בבחינת פרמטרים שונים, בין היתר, מיקום הנכס, פיזור גאוגרפי, ייעודו (מגורים/משרדים/מסחר/תעשייה) וסוג העסקה (לרבות תמ"א/מחיר למשתכן/מחיר מטרות וכו'). כמו כן, נבחנת רמת הסיכון הנגזרת בכל מימון בהתייחס לשיעור המימון, תקופת המימון, איכות הלוואה ואיתנותו. בהתאם לכל האמור לעיל וכן פרמטרים נוספים, נקבעת רמת התמחור ורווחיות התיק.

מעבר לבדיקות הנעשות באופן שוטף, הבנק מקיים דיון תקופתי בכל תיקי האשראי בענף הבינוי והנדל"ן, בוחן את מצב הפרויקטים וכן את רמת הסיכון בכל פרויקט ופועל לצמצום חשיפות ככל האפשר. ככלל, בחינת הפרויקטים מתבצעת על בסיס חודשי ועל פי דוחות ביצוע, המתקבלים מאת המפקח על הפרויקט, כאשר הסיכונים הנבחנים הם, הן ברמת סיכון השוק והן ברמת סיכון הביצוע. הבנק מקפיד לתמחר כל עסקה בהתאם לסיכון ולריתוק ההון הנדרש.

בבנק קיימים מספר כלים לאיתור חובות בעייתיים, כדלהלן: מבחן קיום מקור ההחזר הראשוני, מערכת "איתור מוקדם של חובות בעייתיים", מערכת "שעון החול", מערכת דירוג ואיתור לקוחות בהם מתגלים תסמינים שליליים ושינויים בלוחות במעקב. בנוסף, מבוצעות בדיקות שוטפות לאיתור חובות בעייתיים, או לקוחות עם סימנים שליליים המעידים על ההסתברות להפיכתם לבעייתיים, הן בקו הראשון (פיקוח אשראי) והן בקו השני. כמו כן, בקו השני מבוצעות בדיקות מדגמיות של לווים, לצורך איתור לקוחות בעייתיים בשלב מוקדם, אשר לא זוהו במהלך העבודה השוטפת על ידי קו ההגנה הראשון, וכן מבוצעת הערכה ומתן חוות דעת כתובה, ללא תלות בגורמים המאשרים חשיפות אשראי, של סיכון האשראי בחשיפות אשראי מהותיות.

ההפרשה להפסדי אשראי מחושבת בהתאם להוראות המפקח על הבנקים ונקבעת גם עבור ענף הבינוי והנדל"ן, על פי מאפייניו. יצוין, כי בנוסף למדידה כמותית זו, בוחן הבנק מדי רבעון, באופן סובייקטיבי, את הצורך בהגדלה נוספת של מקדמי ההפרשה לענף הבינוי והנדל"ן, בהתחשב בהתפתחויות בסביבה העסקית ואינדיקציות נוספות, הרלוונטיות לרמת הסיכון הגלומה בתיק האשראי ובמידת הצורך, מגדיל את מקדמי ההפרשה הקבוצתית. בחינה נוספת מבוצעת גם עבור לווים ספציפיים ובמידת הצורך, נרשמת גם הפרשה פרטנית.

בשנה האחרונה, נרשמה ירידה בביקוש לרכישת דירות וזאת, בין היתר, על רקע עליית האינפלציה והרביית. בחודשים האחרונים, חלה התאוששות בביקוש לרכישת דירות. עם זאת, עדיין שוררת אי ודאות רבה בענף. הבנק עוקב באופן שוטף אחר המגמות וההשלכות הנובעות מהן. מדיניות הבנק המידתית, הביאה לכך שלא נרשמה השפעה מהותית, נכון להיום, על איכות התיק.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

ענף הבינוי והנדל"ן ממשיך להיות מושפע באופן ישיר מהמלחמה, בעיקר מצד ההיצע, עקב המשך המחסור המהותי בכוח העבודה באתרי הבנייה, בין אם כתוצאה מאי כניסת פועלים פלסטינים מאזור יהודה ושומרון ומרצועת עזה, ובין אם מקצב גיוסם האיטי של פועלים זרים. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר כלל הפרויקטים הממומנים בבנק, ומקיים קשר שוטף עם כלל היזמים.

התפלגות סיכון האשראי לציבור בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

30 בספטמבר		31 בדצמבר	
2024	2023	2023	
במיליון ש"ח			
			סיכון אשראי כולל⁽¹⁾
			נדל"ן שבנייתו לא הושלמה
6,571	7,348	7,271	מזה: קרקע גולמית
6,770	5,492	5,508	נדל"ן בתהליכי בניה
5,998	5,977	6,008	נדל"ן שבנייתו הושלמה
6,164	5,837	6,317	אחר ⁽²⁾
25,503	24,654	25,104	סך הכל

(1) מזה: אשראי המובטח בנדל"ן למגורים בסך של 11,216 מיליון ש"ח (7,722 מיליון ש"ח מאזני-ו-3,494 מיליון ש"ח חוץ מאזני), אשראי המובטח בנדל"ן לתעשייה בסך של 1,272 מיליון ש"ח (1,040 מיליון ש"ח מאזני-ו-232 מיליון ש"ח חוץ מאזני) ואשראי המובטח בנדל"ן למסחר בסך של 6,825 מיליון ש"ח (6,358 מיליון ש"ח מאזני-ו-467 מיליון ש"ח חוץ מאזני), (31.12.23 - 11,063 מיליון ש"ח, 1,212 מיליון ש"ח ו-6,486 מיליון ש"ח, בהתאמה).

(2) כולל אשראי ללווים בענף הבינוי והנדל"ן בישראל, להם בטחון שאינו נדל"ן, בעיקר פרויקטי תשתיות ואשראי לחברות נדל"ן מניב.

להלן התפלגות איכות האשראי בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

שיוני לעומת		יתרה ליום		
31 בדצמבר	30 בספטמבר	31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2023	2023	2023	2024	
באחוזים		במיליוני ש"ח		
(9.8)	(19.1)	61	68	55
39.7	140.4	315	183	440
1.1	2.5	24,728	24,403	25,008
1.6	3.4	25,104	24,654	25,503
	-	-	1	1
(13.3)	(23.5)	15	17	13

סיכון אשראי בעייתי לא צובר הכנסות רבית
סיכון אשראי בעייתי צובר הכנסות רבית
סיכון אשראי לא בעייתי
סך כל סיכון האשראי
מזה: חובות צוברים בפיגור של 90 ימים או יותר
חובות של לווים בקשיים פיננסיים שעברו שינוי בתנאים

אינדיקטורים עיקריים של תיק האשראי בענף הבינוי והנדל"ן בישראל:

31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2023	2024	
15.5%	15.1%	14.9%
334	314	361
1.3%	1.3%	1.4%
1.5%	1.0%	1.9%
2.8%	2.8%	3.8%

שיעור יתרת סיכון האשראי לענף הבינוי והנדל"ן מסך סיכון האשראי הכולל לציבור
יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי (במיליוני ש"ח)
שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי מסיכון האשראי הכולל לציבור
שיעור האשראי הבעייתי מסיכון האשראי הכולל לציבור
שיעור האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מסיכון האשראי הכולל לציבור

מימון ממונף - Leveraged Finance

מימון ממונף מוגדר כאשראי למימון עסקאות הוניות בתאגידים (כמוגדר בהוראת בנק ישראל מספר 323), אשר עונה על תבחינים מסויימים, ואשראי הניתן ללווים המאופיינים ברמות מינוף פיננסי גבוהות.
התבחינים שעל פיהם הבנק מגדיר אשראי כמימון ממונף נקבעו באופן שמרני.
מידע נוסף ניתן למצוא בדוחות הכספיים לשנת 2023.
ליום 30 בספטמבר 2024, סך יתרות האשראי המצרפיות (אשראי מאזני וחוז' מאזני, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי ובטחונות מותרים בניכוי) הנחשבות כמימון ממונף הסתכם ב-732 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-448 מיליון ש"ח ביום 30 בספטמבר 2023 ו-729 מיליון ש"ח בסוף שנת 2023.

חשיפות משמעותיות לקבוצות לווים

ליום 30 בספטמבר 2024, אין קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, לאחר הפחתת הניכויים המותרים לפי סעיף 5 להוראה 313, עולה על 15% מהון הבנק, המחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין בדבר מדידה והלימות הון.

סיכון שוק

סיכון שוק (סיכון פיננסי) הינו סיכון קיים או עתידי להפסד או לירידת ערך הנובעים משינוי בשווי הכלכלי של מכשיר פיננסי, תיק מסוים או קבוצת תיקים וברמה הכוללת, עקב שינויים במחירים, שערי מטבע, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכללם: סיכון רבית, סיכון מטבע, סיכון אינפלציה, סיכון מחיר מניות וסיכון תנודתיות.

בתחילת שנת 2024, על רקע המלחמה, הוריד בנק ישראל את הרבית ב-0.25% לרמה של 4.5%, מתוך מטרה לייצב השווקים והפחתת רמת אי הוודאות, לצד יציבות מחירים ותמיכה בפעילות הכלכלית.

הבנק נוקט במגוון פעולות, על מנת להתמודד עם השפעות השינויים ברבית ובאינפלציה, לרבות עדכוני הנחות למודלים שונים בתחומי האשראי וסיכונים שוק, ביצוע עסקאות לניהול החשיפה במגזר צמוד המדד והתאמת שיעורי הבטחונות הנדרשים לפעילות בשוק ההון. הבנק פועל באופן שוטף, להתאים את החשיפות לרבית, למדד ולמט"ח, בהתאם להתפתחויות הכלכליות והגיאופוליטיות המשתנות. הבנק ממשיך לעקוב אחר ההתפתחויות השונות במצב המאקרו כלכלי.

המתודולוגיה לאמידת החשיפה לסיכונים השוק

הבנק עושה שימוש במספר כלים ומודלים מקובלים לצורך ניהול החשיפה לסיכונים השוק, באמצעים הכוללים גם את הערך בסיכון (VAR) וגם הפעלת תרחישי קיצון Stress Tests, כלי ניהול ובקרת חשיפות רבית כגון: מח"מ, שווי הוגן ומבחני רגישות לשינויים בעקום הרבית.

השפעת מלחמת "חברות ברזל"

על רקע המלחמה, גבר חוסר הוודאות באשר לתחזיות המאקרו בישראל, ובפרט באשר לקצב האינפלציה הצפוי ושיעור הרבית המוניטרית. מתחילת שנת 2024 ועם התמשכות המלחמה, שוק המניות המקומי מציג תשואות חיוביות, אך מפגין תשואת חסר בהשוואה לשווקים אחרים בעולם ותשואת האג"ח הממשלתיות עלתה. כמו כן, ישנה תנודתיות רבה בשוק המט"ח אל מול השקל. לתנודתיות בשווקים, לא היתה השפעה מהותית על הבנק.

סיכון רבית

סיכון הרבית הוא סיכון לרווחים או להון הנובע מתזוזות בשיעורי הרבית, המשפיעות על רווחי הבנק באמצעות שינוי בהכנסות נטו, ועל שווי נכסי הבנק, התחייבויותיו ומכשירים חוץ מאזניים, מכיוון שהערך הנוכחי של תזרימי מזומנים עתידיים (ובמקרים מסוימים התזרימים עצמם) משתנה, כאשר חל שינוי בשיעורי הרבית. צורותיו העיקריות של סיכון הרבית שאליו נחשף הבנק כוללות: סיכון תמחור מחדש, סיכון עקום התשואה, סיכון בסיס וסיכון אופציונליות.

סיכון הרבית, לכלל התיק, הינו אחד הסיכונים הדומיננטיים להם חשוף הבנק בכל הקשור להשפעה על השווי ההוגן של הנכסים וההתחייבויות ועל הרווח. הבנק מנהל את סיכוני הרבית בהתאם להוראת בנק ישראל בנושא ניהול סיכון הרבית (הוראה 333), בדגש על סיכון הרבית בתיק הבנקאי. בהתאם להוראות, נקבעה מדיניות בנושא ניהול סיכון הרבית.

ניתוח רגישות להשפעת החשיפה לשינויים ברבית המבוססת על השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים

להלן מידע לגבי השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעור הרבית על שוויים ההוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים, על פי כללים חשבונאיים:

1. שווי הוגן של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו, למעט פריטים לא כספיים (לפני השפעת שינויים פוטנציאליים בשיעורי הרבית):

31 בדצמבר 2023			30 בספטמבר 2023			30 בספטמבר 2024			
סך הכל	מט"ח	שקל	סך הכל	מט"ח	שקל	סך הכל	מט"ח	שקל	
		במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח	
9,543	48	9,495	9,274	61	9,213	9,821	(255)	10,076	יתרה מאזנית נטו ⁽¹⁾
11,484	237	11,247	10,999	379	10,620	12,285	(92)	12,377	שווי הוגן נטו מותאם ⁽¹⁾
10,201	189	10,012	10,400	346	10,054	11,317	(272)	11,589	מזה: תיק בנקאי
									מזה: השפעת הנחות התנהגותיות ⁽²⁾
3,834	330	3,504	3,176	463	2,713	4,075	289	3,786	

פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, ראה באור 14 לתמצית הדוחות הכספיים, למעט ייחוס לתקופות לפרעון של פקדונות לפי דרישה (עו"ש) בעוד שבבאור היתרה במאזן מהווה את האומדן של השווי ההוגן.

2. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על השווי ההוגן נטו המותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות מאוחדות שלו:

31 בדצמבר 2023			30 בספטמבר 2023			30 בספטמבר 2024			
סך הכל	מט"ח	שקל	סך הכל ⁽⁵⁾	מט"ח	שקל	סך הכל	מט"ח	שקל	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
									שינויים מקבילים
(10)	(27)	17	(107)	8	(115)	(548)	(62)	(486)	עלייה במקביל של 1%
(7)	(26)	19	(108)	11	(119)	(532)	(60)	(472)	מזה: תיק בנקאי
810	54	756	650	66	584	784	52	732	מזה: השפעת הנחות התנהגותיות ⁽²⁾
35	22	13	150	(5)	155	617	66	551	ירידה במקביל של 1%
34	24	10	150	(7)	157	602	66	536	מזה: תיק בנקאי
(870)	(61)	(809)	(712)	(66)	(646)	(844)	(66)	(778)	מזה: השפעת הנחות התנהגותיות ⁽²⁾
									שינויים לא מקבילים
(234)	20	(254)	(234)	29	(263)	(429)	(27)	(402)	התללה ⁽³⁾
245	(32)	277	248	(17)	265	319	15	304	השטחה ⁽⁴⁾
214	(39)	253	180	(2)	182	47	(14)	61	עליית רבית בטווח הקצר
(213)	33	(246)	(148)	15	(163)	(44)	15	(59)	ירידת רבית בטווח הקצר

בתבולה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שצויין בכל שיעורי הרבית בכל מגזרי ההצמדה.

(1) יתרה מאזנית נטו ושווי הוגן של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות לפרעון של פקדונות לפי דרישה (עו"ש). פירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים, למעט פקדונות לפי דרישה (עו"ש), ראה באור 14 לדוחות הכספיים.

(2) השפעת ייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה (עו"ש), פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור והנחות התנהגותיות אחרות.

(3) התללה - ירידה ברבית בטווח הקצר ועלייה ברבית בטווח הארוך.

(4) השטחה - עלייה ברבית בטווח הקצר וירידה ברבית בטווח הארוך.

(5) במהלך שנת 2023, בוצע עדכון למודל הפקדונות לפי דרישה (עו"ש). מספרי ההשוואה ל-30.9.23 לא הוצגו מחדש.

3. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על הכנסות רבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מרבית

31 בדצמבר 2023			30 בספטמבר 2023			30 בספטמבר 2024			
הכנסות מימון שאינן מרבית			הכנסות מימון שאינן מרבית			הכנסות מימון שאינן מרבית			
סך הכל*	רביית, נטו	הכנסות מימון שאינן מרבית	סך הכל*	רביית, נטו	הכנסות מימון שאינן מרבית	סך הכל*	רביית, נטו	הכנסות מימון שאינן מרבית	
במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח			
149	(3)	152	200	-	200	(9)	(14)	5	שינויים מקבילים
141	-	141	197	-	197	22	-	22	עלייה במקביל של 1%
(480)	3	(483)	(407)	-	(407)	(410)	15	(425)	מזה: תיק בנקאי
(472)	-	(472)	(405)	-	(405)	(441)	-	(441)	ירידה במקביל של 1%
									מזה: תיק בנקאי

* לאחר השפעות מקזזות.

רגישות ההכנסה בתבולה לעיל, חושבה בהתבסס על מספר פרמטרים והנחות שונות ובין היתר, שימוש בהנחות לגבי שינוי במרווחי הפקדונות, מעבר כספים מעו"ש לפקדונות במקרה של עליית רבית, לעומת יציבות ביתרות במקרה של ירידת רבית. במהלך שנת 2023, על רקע השינויים בסביבת הרבית, בוצעו התאמות להנחות שבבסיס החישוב. מספרי ההשוואה ל-30.9.23 לא הוצגו מחדש.

4. השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הרבית על ההון העצמי

30 בספטמבר 2024	30 בספטמבר 2023	31 בדצמבר 2023	
במיליוני ש"ח			
(358)	(80)	(108)	עלייה במקביל של 1%
374	74	105	ירידה במקביל של 1%

החשיפה בבסיס

החשיפה בבסיס בפועל

להלן תיאור החשיפה בבסיס בפועל לפי מגזרי הצמדה (במיליוני ש"ח):

% מההון		החשיפה בבסיס בפועל		
ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	ליום 31 בדצמבר	ליום 30 בספטמבר	
2023	2024	2023	2024	
20	10	2,540	1,334	מט"י לא צמוד
57	66	7,206	9,047	מט"י צמוד מדד
-	(2)	48	(255)	מט"ח וצמוד מט"ח

רגישות ההון לשינויים בשער החליפין

הבנק פועל בשוקי המטבע באמצעות עסקאות ספוט, פורוורד ובאמצעות אופציות הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק פועל במטבעות הסחירים בעולם וסך החשיפה המטבעית נטו של קבוצת הבנק נמוכה. עיקר הפעילות בנגזרים הינו בנגזרי מטבע שקל/דולר עבור לקוחות הבנק. הבנק אינו חשוף בפעילות הנגזרים שלו לסיכוני מטבע מהותיים. להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים בשערי החליפין של מטבעות החוץ העיקריים, נכון ליום 30 בספטמבר 2024 (במיליוני ש"ח). המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוף מאזניים.

אחוז שינוי בשער החליפין	דולר	אירו
ירידה של 5%	(6)	1
ירידה של 10%	(13)	-
עלייה של 5%	8	-
עלייה של 10%	22	1

הערות:

- (1) השפעה חזושה על-פי השינוי הצפוי בפוזיציות הכלכליות המנוהלות במטבעות השונים, בהיתן התרחישים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים.
- (2) תרחיש עלייה פירושו התחזקות המטבע הנדון כנגד השקל.
- (3) הנתונים משקפים את השפעת השינויים בשערי החליפין על השווי ההוגן לאחר השפעת המס.
- (4) לשינויים בשערי החליפין של שאר המטבעות יש השפעה זניחה על רווחי הבנק.

רגישות ההון לשינויים במדד

הבנק פועל בשוק המדד באמצעות מתן שימושים, כגון הלוואות, משכנתאות ורכישת אגרות חוב וכן באמצעות גיוס מקורות צמודי מדד. כמו כן, הבנק מבצע עסקאות חוזי רבית שקל מדד הן עבור עצמו והן עבור לקוחותיו. הבנק אינו חשוף בפעילות חוזי המדד שלו לסיכוני מדד מהותיים.

להלן תיאור רגישות הון הבנק לשינויים תיאורטיים במדד, נכון ליום 30 בספטמבר 2024 (במיליוני ש"ח). המדידה מתייחסת להשפעת השינויים על ההון וכוללת את הפעילות במכשירים מאזניים וחוף מאזניים.

אחוז שינוי במדד
ירידה של 3% (277)
עלייה של 3% 281

ניהול סיכונים במכשירים פיננסיים נגזרים

להלן ריכוז היקף הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים (ערך נקוב במיליוני ש"ח):

31 בדצמבר 2023			30 בספטמבר 2024			
סך הכל	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	סך הכל	נגזרים שאינם למסחר	נגזרים למסחר	
2,667	-	2,667	1,635	-	1,635	עסקאות גידור:
						חוזי רבית
						עסקאות אחרות:
14,976	14,718	258	17,731	16,879	852	חוזי רבית
84,419	61,854	22,565	103,359	75,394	27,965	חוזי מטבע חוץ
62,325	62,324	1	64,266	64,266	-	חוזים בגין מניות, מדדי מניות, סחורות ואחרים
164,387	138,896	25,491	186,991	156,539	30,452	סך הכל מכשירים פיננסיים נגזרים

סיכון נזילות

סיכון הנזילות הינו הסיכון שהבנק יתקשה לעמוד בהתחייבויותיו בשל משיכות בלתי צפויות מפקדונות הציבור, ניצול מוגבר של קווי אשראי ואי ודאות לגבי זמינות המקורות והתחייבויות בלתי צפויות אחרות, לרבות ירידה חדה בשווי הנכסים הנזילים שעומדים לרשות הבנק. התממשות הסיכון עלולה לגרום לבנק מחסור באמצעים נזילים, אשר בגינו יאלץ הבנק לממש נכסים במחירים הנמוכים ממחירי שוק ו/או לגייס מקורות במחיר הגבוה ממחיר שוק ובמקרי קיצון אף להוות סכנה ליציבותו של הבנק.

השפעת מלחמת "חרבות ברזל"

על רקע המלחמה, התמשכותה והתרחבותה, גבר חוסר הוודאות הגיאופוליטי, פרמיית הסיכון של המשק עלתה, הגרעון הממשלתי התרחב וקצב האינפלציה הואץ. למלחמה השלכות כלכליות משמעותיות, המשפיעות על המשק הישראלי. על אף השיפור שנצפה בהתאוששות המשק, שמוסיף לגלות עמידות בהתמודדות עם אתגרי התקופה, עדיין קיים חוסר וודאות משמעותי ועלייה ברמת הסיכון. השינויים בשער החליפין, בשוקי המניות ובתשואות האג"ח הממשלתיות, משפיעים באופן ישיר על סיכון הנזילות. עם פרוץ המלחמה, מעורבותו של בנק ישראל לייצוב השוק המקומי נשאה פרי, כאשר הודיע על תכנית למכירת דולרים וכן, אספקת נזילות בשוק ה-SWAP, על מנת למתן את התנודות בשער החליפין. בנוסף, איפשר בנק ישראל גם לגופים מוסדיים לבצע מולו עסקאות ריפו בשקלים, על מנת להפחית מכירות בזק בשוק האג"ח. ברבעון הראשון של שנת 2024, הפחית בנק ישראל את שיעור הרבית במשק ב-0.25%, לרמה של 4.5%, על מנת להקל על המגזר העסקי והפרטי. התרחבות הלחיצה מציבה אתגרים כלכליים משמעותיים ועל כן, הבנק שומר על יתרות נזילות גבוהות במט"ח ובשקלים, בהשוואה ליתרות במצב עסקים רגיל, מעבר למגבלות הרגולטוריות והפנימיות. הבנק ממשיך לבצע מעקב הדוק ופעולות בקרה וניטור אחר יחסי הנזילות.

יחס כיסוי הנזילות

לשלושת החודשים שנתיים ביום		
31 בדצמבר 2023	30 בספטמבר 2024	
	באחוזים	
156%	171%	יחס כיסוי הנזילות בנתוני המאוחד
156%	171%	יחס כיסוי הנזילות בנתוני הבנק
100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

יחס מימון יציב נטו - NSFR

ביום 21 ביוני 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 222 בנושא יחס מימון יציב נטו - NSFR, אשר קובעת את אופן חישוב היחס, כפי שנקבע ברפורמת באזל 3 של ועדת באזל (BCBS). מטרת היחס הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידים הבנקאיים בטווח הארוך, באמצעות דרישה מתאגידים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב, בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. היחס מגביל הסתמכות יתר של התאגידים הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח. יחס מימון יציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין ופריטי מימון יציב נדרש. מימון יציב זמין, מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו, על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס מימון יציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הנדרש, הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפרעון של הנכסים השונים המוחזקים על ידי הבנק, וכן של החשיפות החוץ מאזניות.

להלן יחס מימון יציב נטו:

31 בדצמבר	30 בספטמבר	
2023	2024	
	באחוזים	
146%	142%	יחס מימון יציב נטו בנתוני המאוחד
100%	100%	יחס מימון יציב נטו המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

מצב הנזילות והרכב הנכסים וההתחייבויות

הנכסים הנזילים העיקריים בקבוצה, הכוללים מזומנים, פקדונות בבנק ישראל (עו"ש ופקדונות מוניטריים), פקדונות בבנקים וניירות ערך סחירים, הסתכמו ליום 30 בספטמבר 2024 ב-108.1 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-95.1 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2023, מזה, יתרת המזומנים, פקדונות בבנק ישראל והפקדונות בבנקים הסתכמה ב-81.4 מיליארד ש"ח, וכ-26.7 מיליארד ש"ח הושקעו בניירות ערך, בעיקר באגרות חוב של ממשלת ישראל. יחס פקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו ליום 30 בספטמבר 2024, עומד על 170.7%, בהשוואה ל-162.5% ב-31 בדצמבר 2023. ביום 30 בספטמבר 2024 הסתכמו פקדונות הציבור, אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים, בכ-217.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-195.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2023.

הרכב הנכסים וההתחייבויות של הבנק מצביע על נזילות גבוהה, זאת כתוצאה ממדיניות לגיוס מקורות מגוונים ויציבים, ובכללם מקורות לטווחי זמן בינוניים וארוכים, ממגוון של מגזרי לקוחות, ובמגזרי הצמדה שונים.

לבנק מקורות במח"מ חוזי קצר-בינוני, אשר הבנק צופה, כי יוחזקו לאורך זמן. השימושים הינם הן לטווח קצר והן לטווח בינוני וארוך.

יתרת סך הפקדונות של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות:

	30 בספטמבר 2024	31 בדצמבר 2023
	במיליוני ש"ח	
1	5,254	4,860
2	3,902	3,908
3	3,290	3,239

סיכונים אחרים

למידע אודות סיכונים אחרים ואופן ניהולם, בין היתר, הסיכונים התפעוליים (ובכלל זה סייבר, אבטחת מידע והמשכיות עסקית), סיכון אסטרטגיה, סיכון ציות (ובכלל זה סיכון בנקאות הוגנת - Conduct Risk), סיכון איסור הלבנת הון ומימון טרור (ובכלל זה סיכונים חוצי גבולות - Cross Border), סיכון מימון, סיכונים סביבה ואקלים, סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון רגולטורי וסיכון מודל - ראה פרק סקירת הסיכונים שפורסם בדוחות הכספיים לשנת 2023 ודוח על הסיכונים לשנת 2023 באתר האינטרנט של הבנק.

דיון בגורמי סיכון

לדיון בגורמי הסיכון ראה פרק סקירת הסיכונים בדוחות הכספיים לשנת 2023. לא היו שינויים בטבלת גורמי הסיכון במהלך תשעת החודשים הראשונים של שנת 2024, בהשוואה לטבלה שפורסמה בדוחות הכספיים לשנת 2023.

מדיניות חשבונאית ואומדנים חשבונאיים בנושאים קריטיים

כללי

האומדנים וההערכות בנושאי המדיניות החשבונאית הקריטית, נעשו על פי מיטב ידיעתם ושיקול דעתם של הגורמים המקצועיים שעסקו בהכנתם, והם יושמו באופן נאות בדוחות הכספיים של הבנק. סקירה של התחומים המהותיים שלדעת הנהלת הבנק בהם קיימת מדיניות חשבונאית קריטית, מפורטת בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2023 ולא חל בה שינוי, למעט האמור להלן.

הפרשה להפסדי אשראי

במסגרת תהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי מתייחס הבנק למכלול רחב של נתונים, שחלקם פנימיים לבנק, וחלקם כולל, בין היתר, אינדיקטורים מאקרו כלכליים. לעניין האינדיקטורים המאקרו כלכליים, התבסס הבנק, בהנחותיו ליום 30 בספטמבר 2024, על תחזיות כלכליות. יש לציין כי ערכי המאקרו כאמור, הינם חלק מסט רחב של פרמטרים, אומדנים והערכות סובייקטיביות המשמשים בתהליך קביעת ההפרשה להפסדי אשראי, ושינויים באומדנים וההערכות הסובייקטיביות עלולים להטות את יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי, במידה רבה.

בעקבות פרוץ המלחמה, בוצע בשיתוף עם הגורמים העסקיים וחיבת ניהול סיכונים, תהליך מיפוי ראשוני של ענפי הפעילות השונים, העלולים להיות מושפעים מהמציאות הביטחונית, במטרה לאתר לקוחות אשר עלולים להיפגע מהמצב באופן שישיע על חוסנם הפיננסי ויכולת ההחזר שלהם. התגבשה רשימת מעקב דינמית הכוללת לווים שפעילותם ואיתנותם הפיננסית עלולה להיות מושפעת מהמצב. רשימה זו נדונה מעת לעת וכוללת חובות כאמור, עליה הושטה הפרשה איכותית נוספת מחשש להפסדי אשראי צפויים.

בנוסף, לצורך בחינת רגישות ההפרשה להפסדי אשראי להנחות ולהערכות שונות מאלה שצוינו בתחזית הכלכלית כאמור, וששימשו בקביעת ההפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2024, בחן הבנק תרחישים נוספים, תרחיש פסימי ותרחיש אופטימי. הנחות העבודה של הבנק במסגרת התרחיש הפסימי הינן של התמשכות מצב הלחימה, שיעורי צמיחה נמוכים בתוצר ובצריכה הפרטית. בנוסף, החריף הבנק את תחזית מגמת העלייה בשיעור האבטלה בארבעת הרבעונים העוקבים. במסגרת התרחיש האופטימי בוצעו הקלות שונות בהנחות העבודה ביחס לפרמטרים האמורים. במסגרת ניתוחי הרגישות כאמור, שתוצאותיהם מתבססות על הערכות סובייקטיביות, עלה כי חישוב ההפרשה להפסדי אשראי ליום 30 בספטמבר 2024 על בסיס התחזית הפסימית היה מביא לגידול של עד כ-62 מיליון ש"ח ואילו חישוב ההפרשה הקבוצתית על בסיס תחזית אופטימית היה מביא לקיטון של כ-87 ש"ח בהפרשה הקבוצתית. יודגש, כי התרחיש הפסימי אינו מהווה תרחיש קיצון.

ההוצאה להפסדי אשראי תלויה במגוון רחב של גורמים אשר קיימת לגביהם אי ודאות, כאשר מחד, קצב התאוששות איטי יותר של המשק עלול להביא להפרשה גבוהה יותר, ומנגד, קיומם של גורמים ממתנים, כגון קצב התאוששות מהיר יותר של המשק וגורמים פנימיים בבנק, כדוגמת איכות תהליך חיתום האשראי, איכות הביטחונות ומנגנוני הבקרה, עשויים להביא לקיטון ברמת ההוצאה.

אמידת ההפרשה להפסדי אשראי דורשת מההנהלה שימוש באומדנים והערכות, המתבססים בדרך כלל על תחזיות כלכליות, הערכות לגבי ההתפתחויות בשווקים ואמידת השפעותיהן על סיכון האשראי ועל התממשות הפסדי אשראי בעתיד. הערכות הבנק בנושא ההפרשות להפסדי אשראי הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים. השימוש באומדנים ובהערכות מצריך הפעלת שיקול דעת אשר הנהלת הבנק מאמינה, כי הינם סבירים בעת פרסום הדוחות הכספיים. עם זאת, ומטבע הדברים, הפסדי האשראי בפועל, כפי שיתהוו בעתיד מתיק האשראי הקיים, עשויים להיות שונים מהותית מההערכות שנקטו.

בקורות ונהלים

הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי בדוח הכספי

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובהתאם להנחיות הוראת ניהול בנקאי תקין 309 שפורסמה בחודש ספטמבר 2008, הבנק מקיים בקורות ונהלים לגבי גילוי, וכן פרס מערך בקרה פנימית על הדיווח הכספי.

ההוראות, שעניינן אחריות ההנהלה על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי וחוות דעת של רואה החשבון המבקר לגבי ביקורת הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, נערכו בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם - The Sarbanes Oxley Act of 2002 שנחקק בארה"ב, והוראות והנחיות שנקבעו בארה"ב בין היתר על ידי PCAOB.

לדוחות צורפו הצהרות של מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, בנושא הערכת בקורות ונהלים לגבי הגילוי.

הנהלת הבנק, בשיתוף המנכ"ל והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 30 בספטמבר 2024 את אפקטיביות הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, הסיקו כי לתום תקופה זו הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק הינם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע, שהבנק נדרש לגלות בדוח בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

במהלך הרבעון המסתיים ביום 30 בספטמבר 2024 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי של הבנק.

אלי כהן
מנהל כללי

רון ליבקעיץ
יו"ר הדירקטוריון

תל אביב, 24 בנובמבר 2024
כ"ג בחשוון, תשפ"ה

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, אלי כהן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2024 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות (לרבות הרווח הכולל), השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

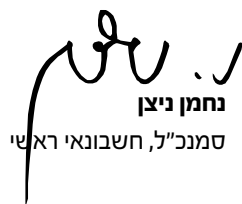

אלי כהן
מנהל כללי

24 בנובמבר 2024

הצהרה (CERTIFICATION)

אני, נחמן ניצן, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח הרבעוני של הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ (להלן - "הבנק") לרבעון שהסתיים ביום 30 בספטמבר 2024 (להלן - "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח אינו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות (לרבות הרווח הכולל), השינויים בהון ותזרימי המזומנים של הבנק לימים ולתקופות המוצגים בדוח.
 4. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי (כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון") וכן:
 - א. קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לבנק, לרבות תאגידים מאוחדים שלו, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בבנק ובאותם תאגידים, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - ב. קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו;
 - ג. הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו בדוח את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן,
 - ד. גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי שאירע ברבעון זה שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי; וכן,
 5. אני ואחרים בבנק המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של הבנק, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - א. את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתו של הבנק לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי. וכן,
 - ב. כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

נחמן ניצן
סמנכ"ל, חשבונאי ראשי

24 בנובמבר 2024